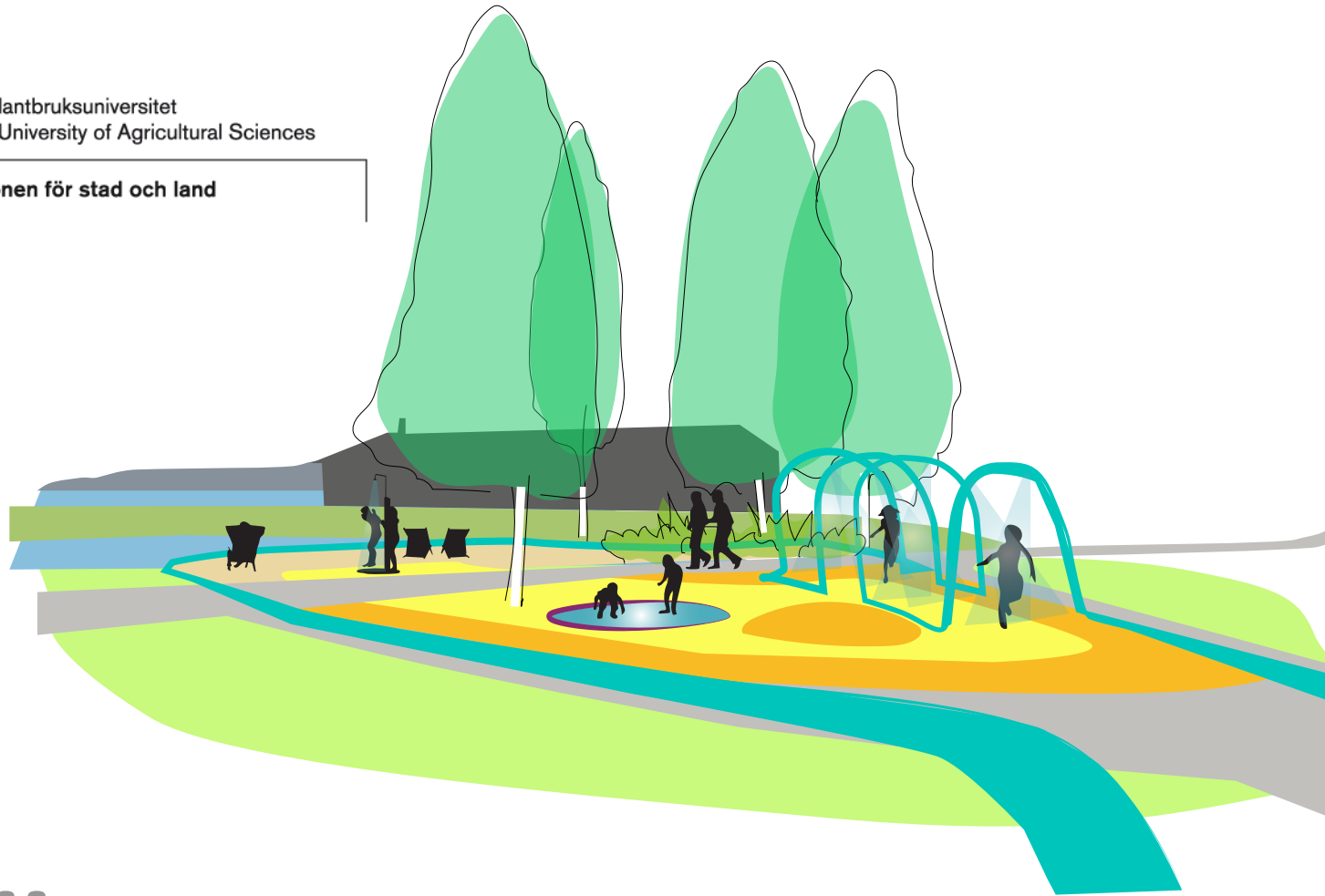

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för stad och land

VÄSMANS STRANDBAND

GESTALTNINGSFÖRSLAG FÖR EN HÅLLBAR OCH
TILLGÄNGLIG AKTIVITETSPARK I LUDVIKA

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land, avdelningen för landskapsarkitektur, Uppsala

Examensarbete för yrkesexamen på landskapsarkitekturprogrammet, Ultuna

EX0504 Självständigt arbete i landskapsarkitektur, 30 hp

Nivå: Avancerad A2E

© 2016 Kajsa Holmqvist, e-post: kajsa-holmqvist@gmail.com

Titel på svenska: Väsmans strandband- gestaltungsförslag för en hållbar och tillgänglig aktivitetspark i Ludvika

Title in English: Väsmans strandband- Design proposal for a sustainable and accessible activity park in Ludvika

Handledare: Susan Paget, institutionen för stad och land

Examinator: Petter Åkerblom, institutionen för stad och land

Biträdande examinator: Ulla Berglund, institutionen för stad och land

Omslagsbild: Författarens illustration

Upphovsrätt: Samtliga bilder/foton/illustrationer/kartor i examensarbetet publiceras med tillstånd från upphovsman. Där inget annat anges är de författarens egna.

Originalformat: A4

Nyckelord: aktivitetspark, lek, aktivitet, tillgänglighet, hållbarhet, karaktär, Ludvika, band

Online publication of this work: <http://stud.epsilon.slu.se>

FÖRORD OCH TACK

Det här visionsförslaget för aktivitetsparken Väsmans strandband är ett examensarbete inom landskapsarkitektur motsvarande 30 högskolepoäng utfört vid institutionen för stad och land, Sveriges lantbruksuniversitet.

Ursprunget till detta uppdrag i Ludvika är högst personligt. Då min sambo skulle flytta till Ludvika för att göra sitt examensarbete hängde jag på och kontaktade Ludvika kommun. Genom en dialog med Ludvika kommun togs uppdraget till detta arbete fram. Det har varit roligt och lärorikt att arbeta med projektet och därför vill jag tacka Ludvika kommun för att jag fått den möjligheten. Min ambition och förhoppning är att arbetet ska kunna användas i den fortsatta planeringen av området som en grund för detaljprojektering och att det på så sätt kan vara till glädje för Ludvikaborna.

Jag vill också rikta ett stort tack till alla som hjälpt mig under arbetet med detta projekt. Framförallt till min handledare Susan Paget som ideligen kommit med relevanta och tänkvärda tips, idéer och förbättringar till arbetet och delat med sig av sin stora kunskap.

Tack också till min studentkollega Cecilia Nerman som alltid varit villig att korrekturläsa och diskutera idéer och problem. Marie Persson på Ludvika kommun har varit ett uppmuntrande stöd och gett mig en inblick i världen utanför universitetet. Mina föräldrar och min syster som låtit mig släpa med dem till olika inspirationsprojekt. Och slutligen min kära sambo Alexander som fått stå ut med och stöttat i alla tyngre stunder, följt med på platsbesök och kommit med en utomstående synvinkel på arbetet.

SAMMANDRAG

Detta examensarbete handlar om att skapa en plats där människor vill vistas och får möjlighet att röra på kroppen. På uppdrag av Ludvika kommun presenteras ett övergripande gestaltningsförslag för en aktivitetspark vid utvecklingsområdet Väsmanstrand i Ludvika. Fokus ska, förutom lek & aktivitet, ligga på tillgänglighet och hållbarhet.

En aktivitetspark är en allmän park med ett stort urval av aktiviteter som riktar sig till hela spannet av åldersgrupper.

Ludvika är liten stad i södra Dalarna. Det bor ca 14000 människor i tätorten och för många av dem är Väsmanstrand en betydelsefull plats. Trots det har Väsmanstrand under lång tid varit en bortglömd del av Ludvika, då den avskärmats från centrum genom att tågstationen och spårområdet utgjort en barriär emellan dem. Nu har dock denna barriär övervunnits då en ny bro byggts över spårområdet. Detta skapar möjligheter för att utveckla Väsmanstrand.

Ludvika kommun har gjort en genomarbetad medborgardialog och fått god respons och många förslag på vad medborgarna vill att platsen ska användas till. Dessa önskemål har jag utgått ifrån i mitt arbete.

Idag är platsen för aktivitetsparken till största delen ett genomfartsstråk och en asfalterad parkering. Men där finns stor potential i form av närheten till sjön Väsman och de många uppvuxna björkarna som ger platsen karaktär.

Syftet med arbetet är att ta fram ett gestaltningsförslag på visionsnivå för en del av området Väsmanstrand i Ludvika. Gestaltningen ska erbjuda ett större utbud av aktiviteter och ge platsen en starkare karaktär samtidigt som den fokuserar på de tre aspekterna lek & aktivitet, tillgänglighet och hållbarhet.

Arbetet omfattar utöver gestaltningsförslag, inventering, analys, program och koncept, samt en teoridel som fokuserar på lek & aktivitet, tillgänglighet och hållbarhet. Fördjupningen inom fokusområdena har resulterat i ett antal sammanfattande punkter som varit ett stöd i gestaltningen.

Det största problemet som identifierats är att det finns lite att göra på platsen och att dess karaktär är svag. Därför har arbetet med koncept och förslag riktats främst mot att lösa dessa problem.

I programskedet delades parken in i tre olika ytor som överlappar varandra, lekytor, sportytor och rekreationsytor. Där de olika typerna överlappar varandra uppstår mötesplatser.

Gestaltningsprocessen har resulterat i konceptet Väsmanband. Ett band i turkos metall som sträcker sig genom hela aktivitetsparken och knyter samman alla dess aktiviteter till en helhet. Bandet bidrar också till att ge platsen något speciellt som inte finns någon annanstans och därför också en stärkt karaktär. Bandet blir en del av leken genom att slingra sig

mellan och också utgöra vissa lekredskap. Genom att avgränsa ytor och följa gångvägar gör det platsen mer tillgänglig och socialt hållbar.

Bandet börjar vid bron, faller ner för trappan över torget och bildar en portal över aktivitetsparkens södra entré.

I aktivitetsparken finns platser som Äventyrsleken med Barnens entré, en rutschkana från brofästet 6 meter upp och ända in i parken. Där finns också naturlek och hängmattor i området som kallas Björkdungen. I Vattenland finns sand och soldäck kombinerat med plaskdamm och vattenlek. Mellan Vattenland och Björkdungen formar bandet en pergola där man kan sitta med utsikt över sjön.

Efter Vattenland slingrar bandet vidare förbi Arenan med bland annat utegym, basketplan och skateområde. Den gamla infarten till piren har förvandlats till Avenyn, en bred och inbjudande entré till restaurangen, där markbeläggningen kopplas till torget vid bron. Här finns också den nya byggnaden som hör till bangolfen.

I den norra delen av parken samsas bangolfen med en rastgård för hundar där det också finns agiltymöjligheter. Bandet övergår här till att bilda det staket som krävs runt bangolf och hundrastgård. Detta gör att det blir en del av parken istället för en barriär. Bandet slutar i en portal över parkens norra entré och försvinner sedan ut i vattnet.

SUMMARY

INTRODUCTION

Ludvika is a small city in southern Dalarna, with about 14 000 inhabitants in the city center. In the municipality there are a lot of lakes and grand forests, which entail high nature values (Ludvika kommun 2013a). But it is also a city of technique with a multinational population. Väsmanstrand is a place situated between Ludvika city center and lake Väsman. It has for a long time been delimited from city center because of the railway and the road between them. Although, a few years ago a bridge was built and connected Väsmanstrand with the railway station and city center. The municipality of Ludvika has now decided to invest in and develop Väsmanstrand.

PURPOSE

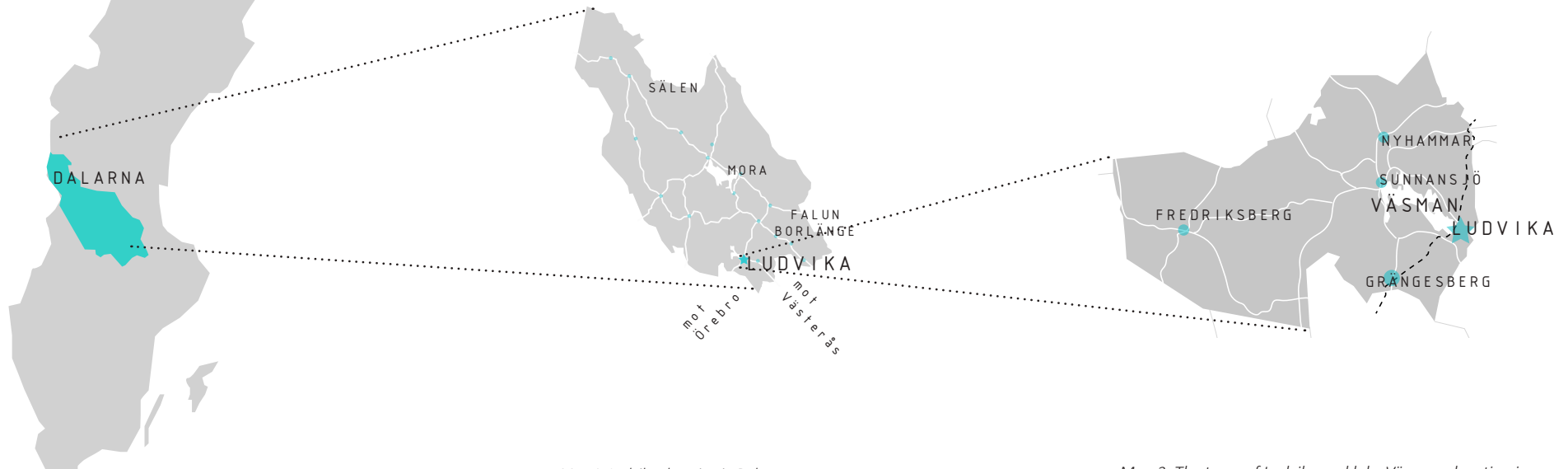
The purpose of this thesis is to make a visionary design proposal for the middle part of Väsmanstrand in Ludvika. The proposal will offer more activities and give the place its own identity and in the same time focusing on the three aspects; play & activity, availability and sustainability.

- How can an activity park in Ludvika be designed in a sustainable and available way to contain additional activities and give the place its own identity?
- *How can play and activity be combined with each other as part of a recreation area as Väsmanstrand?*

METHOD

The method can be described as two parts; background studies and design process. The background studies include literature about play & activity, availability and sustainability, as well as visiting inspiration projects. Design process consists of inventory, analysis, program and concept. An additional method was to visit the working area on regularly basis during the process. All together it has lead to the design proposal.

Inventory and analysis resulted in some problems

Map 1. Dalarnas location i Sweden.

Map 2. Ludvikas location in Dalarna.

Map 3. The town of Ludvika and lake Väsman's location i Ludvika municipality.

THEORY

The literature study resulted in some aspects that have been used during the design process.

The part about play & activity deals with finding design aspects that support play and motion. It resulted in:

- Connections between different parts of the playscape (Mårtensson 2004).
- Directions of movement and places where these cross each other (Mårtensson 2004).
- Materials that can be a part of the play, like sand, stones or vegetation (Mårtensson 2004).
- Variation within character, spatiality, scale and material (Arvidsson & Nilsson 2013).
- Meeting places and places for people who do not want to play (Jerleke 2012).
- Feeling safe (Lind 2014).

Availability means that a place should be easy to reach and use for everyone. In this part i read about difficulties for people with different disabilities, and then tried to clear out what arrangements will makes it easier for most people without obstruct for anyone else. Beyond plane slopes and materials it resulted in:

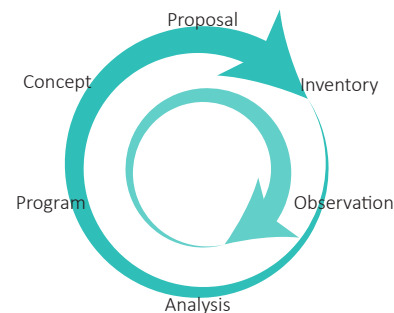
- Clear colours, structure, and spatiality (Göteborgs stad 2012).
- Information (Stadsbyggnadskontoret Lund 2011).
- Calm places (Göteborgs stad 2012).
- Seatings, toilet and shelter (Handisam, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet 2013, Stadsbyggnadskontoret Lund 2011).
- Borders that are visual and tactile, but not a risk of founder (Stadsbyggnadskontoret Lund 2011).
- Good lightning(Hellström & Leine 2012).

In this thesis sustainability is primarily physical. But there are a connection between physical sustainability and economical, ecological and social sustainability. During the process social sustainability has become more and more important. Beside materials the study resulted in following:

- Flexibility (Malmö stad 2005).
- Timeless design (Bergsjö et al. 2015)
- Minimizing paved areas(Bergsjö et al. 2015).
- Reuse of material and conserving existing structures and qualities. (Malmö stad 2005).

PRE - STUDY

Inventory and analysis resulted in some problems that has to be solved by the design. Firstly, there is nothing to do in the area, which lead to few visitors in the park. Secondly, the place has no identity. Although there is a nice character with green grass and grown up birch trees. The location is problematic because of its closeness to the railway and that there are privately owned places with fencing border to the park.

Schematic model showing the design process. The different steps repeting as in a loop.

CONCEPT

The concept Väsmanband is a result from inventory, analysis and program. It is all about a ribbon in turquoise metal that wind around the park and connecting every part of it. The main function is to lead the visitor through the park, but it can also appear as a bench, entrance portal, edges or as a part of equipment. The ribbon becomes a connection between Väsman's history, as water transportation route, with the bridge symbolising the future. The colour symbolises water, vividness and health.

VÄSMANS STRANDBAND

The ribbon starts in the stairs down from the bridge. Then it forms a portal above the southern entrance to the activity park. This is a design that repeats at all entrances. The children gets their own entrance through a slide from top of the stairs all way down in a playscape part of the park.

Next the ribbon leads to a birch holt in where there are both nature character play for younger children, hammocks for relaxing in the shadow and perennials to look at.

Between the holt and next place called Waterland the ribbon lifts from the ground as a pergola with great views over the lake.

Waterland contains all you can wish in the summer: terrace with loungers, sandy beach, paddling pool and water play equipment. Here is also where the three parts, play, sports and recreation meets. Next part is the Arena with all sports areas, outdoor gym, basketball plan, skateboarding and an open lawn for spontaneous activities.

VISION VÄSMANS STRANDBAND

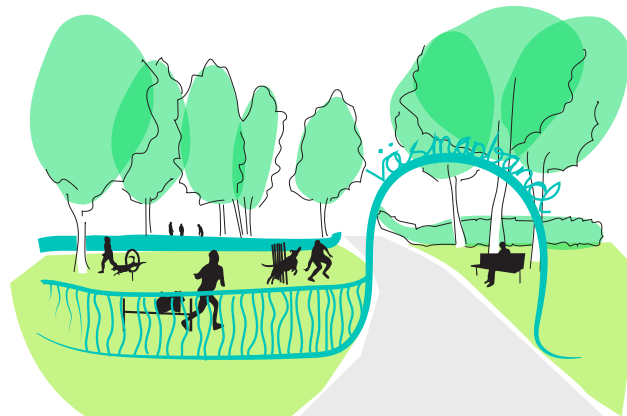

The avenue becomes the new entrance to the restaurant Piren in Väsmanstrand. The ground material reminds of the square next to the bridge. There is also lights integrated in the ground and flags highlighting this place. At the north side of the avenue the new building and entrance to miniature golf is positioned. Around the miniature golf area the ribbon changes to a fence to make it a part of the park instead of a barrier.

The ribbon ends at the North entrance with a portal and then disappears in the water. At the North entrance there are information about the park and seating possibilities. There is also an area for dogs with agility equipment.

CHARACTER

In the middle of 19th century an english park was built in Ludvika. Roths äng in the northern part of Väsmanstrand is what is left from there. Therefore the character in the activity park is inspired by the english landscape park in a modern style. There are open lawn (pelouses) surrounded by soft hills. Tree groups are alternating with open space. The walks are winding and the sights lead out over the lake.

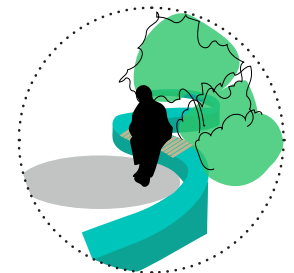
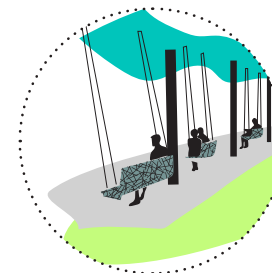
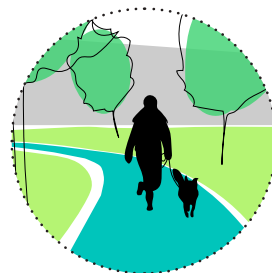
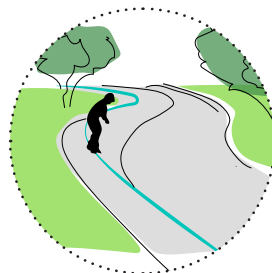
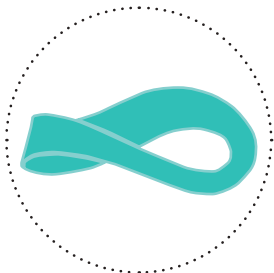
DISCUSSION

The ribbon has in my opinion fulfilled its purpose. It was an easy choice to go forward with the concept. It has been a help throughout the design process and answered the initial question:

How can an activity park in Ludvika be designed in a sustainable and available way to contain additional activities and give the place its own identity?

The ribbon makes the place unique. In that way it could give the place an identity. It also links all parts together. The ribbon contributes to the availability by giving the place structure and distinctive spatiality. To play & activity by attracting people to the park and being a part of the activities. The social sustainability is encouraged through the new identity. Hopefully the ribbon can help attract more visitors to the park.

In my opinion this design proposal makes the park a better place. There are a lot of new activities and it has got its own identity. By that I hope people will start to use it as a place for activity, recreation and meetings.

The ribbon is made of turquoise metal. It can among other things appear as part of play equipment, walking path or pergola and afford seating possibilities.

INNEHÅLL

Förord och tack

Sammandrag

Summary

1. INTRODUCTION

Bakgrund	1 2
Syfte	1 6
Metod och genomförande	1 7

2. TEORI OCH INSPIRATION

Lek & aktivitet	2 2
Tillgänglighet	2 5
Hållbarhet	2 7
Inspiration	2 9

3. FÖRSTUDIE

Inventering	3 4
Inventeringskarta	3 5
Analys	3 8
Sammanfattning av inventering och analys	4 1
Program	4 2
Programplan	4 3
Koncept- Väsmanband	4 4

4. VÄSMANS STRANDBAND

Vision Väsman strandband	4 6
Illustrationsplan	4 7
Barnens entré	4 8
Björkdungen och pelousen	4 9
Vattenland	5 0
Arenan och avenyn	5 1
Norra entrén	5 2
Principer	5 2
Vegetation	5 3
Belysningsplan	5 4

5. REFLEKTION

Granskning av förslaget	5 6
Resultatdiskussion	5 8
Metoddiskussion	5 9
Vidare frågeställningar	5 9
Källor	6 0

1 INTRODUKTION

BAKGRUND - SYFTE - METOD

BAKGRUND

LUDVIKA

Ludvika är en stad i södra Dalarna som växer sakta men säkert, i dagsläget bor det omkring 14 000 invånare i tätorten. Staden är centralort i Ludvika kommun och med lasarett, skolor, handel och arbetsplatser är staden också Västerbergslagens naturliga centrum (Ludvika kommun 2013a). I kommunen finns stora skogar och många sjöar vilket ger höga naturvärden (Ludvika kommun 2013a). En av dessa sjöar, Väsman, ligger i nära anslutning till stadens centrum men en järnväg och bilväg som ligger mellan Väsman och centrala Ludvika har tidigare utgjort en stor barriär mellan centrum och ytorna närmast vattnet. Därför har sjökanten kommit att upplevas som eftersatt och otillgänglig. I maj 2014 förändrades förutsättningarna för detta område då en ny bro invigdes över spårområdet. Bron sammankopplar Ludvika centrum med området närmast sjön som kallas Väsmanstrand.

Karta 1. Dalarnas placering i Sverige.

Karta 2. Ludvikas placering i Dalarna.

Karta 3. Ludvika kommun. Tätortens och sjön Väsman placering samt angränsande kommuner. Streckad linje markerar järnvägens sträckning.

VÄSMANSTRAND

Väsmanstrand är ett område under förändring, det utmålas i kommunens översiktsplan som ett utvecklingsområde (Ludvika kommun 2013b). Den ca 9 hektar stora ytan sträcker sig mellan industriområdet med ABB i söder och Ludvika ström och badplatsen vid Skuthamn i norr. I öster avgränsas ytan mot spårområdet medan den västra gränsen utgörs av strandlinjen till sjön Väsman.

År 2012 startades ett projekt för att ta fram idéer på vad ytan ska användas till i framtiden. Under våren 2013 redovisades en sammanställning av en omfattande medborgardialog kring användningen av Väsmanstrand (Ludvika kommun 2013c). Här var återkommande önskemål från medborgarna olika typer av fysiska aktiviteter, för gammal som ung och sommar som vinter (Ludvika kommun 2013c). I samma veva som medborgardialogen genomfördes också ett parallellt uppdrag om Väsmanstrand. Tre konsultkontor fick komma med idéer för hur strandområdet skulle användas och utformas.

Med medborgardialogen och konsulternas förslag som inspiration utarbetades, under 2014, dokumentet *Vision Väsmanstrand* av en projektgrupp på kommunen (Ludvika kommun 2014). En viktig del i visionsarbetet har varit att ta vara på platsens potential och befintliga förutsättningar och lyfta dessa (Ludvika kommun 2014). I visionen delas strandområdet in i tre delar. En av dessa ytor kan ses som hjärtat och samlingspunkten för de olika fysiska aktiviteterna. Det är denna del som ligger till grund för gestaltningsförslaget i detta arbete. Den norra delen består av en gammal engelsk landskapspark som ska rustas upp, medan den södra troligen kommer att bebyggas.

AKTIVITETSPARKEN

Kommunens önskemål för platsen förmedlas genom Marie Persson, grönytestrateg på Ludvika kommun. Persson säger bland annat i ett telefonsamtal den 17 november 2015 att platsen förutom alla aktiviteter den ska innehålla också ska vara uppbyggd på ett hållbart sätt i såväl material som utformning.

Utformningen ska också låta de olika aktiviteterna samspela och smälta in i varandra istället för att ha en egen yta för varje del. Benämningarna lekplats, utegym och blomsterpark blir istället tillsammans en Aktivitetspark. Persson är också tydlig med att Ludvika kommun vill satsa på säkra, trygga och tillgängliga lektytor som är certifierade enligt WHOs *A safe community* (Ludvika kommun u.å.).

Karta 3. Ludvikas stadsövriga utvecklingsområde Väsmanstrand utmärkt i blått. Väsmanstrand har en nära koppling till Ludvika centrum. Underlag från Lantmäteriet bearbetat av författaren 2016. © Lantmäteriet i2014/764

Karta 4. Aktivitetsparken (utmärkt i blått) som gestaltas i detta arbete är en del av utvecklingsområdet Väsmanstrand. Underlag från Lantmäteriet bearbetat av författaren 2016. © Lantmäteriet i2014/764

HISTORIA

Historiskt sett har Väsmanstrand haft stor betydelse för Ludvika och det finns flera värdefulla kulturmiljöer inom området, dock är det få av dessa som befinner sig inom området för aktivitetsparken som gestaltas i detta arbete. Sjön Väsman (1) och hamnverksamheten där har under lång tid påverkat utvecklingen av Ludvika. Det timmerhus (2) som finns kvar vid stranden hörde troligen till Ludvika bodar och har dateras till 1700-talet eller tidigare. Hamnen och sjön har utgjort färdvägen mellan brukssamhällena i södra dalarna och de gamla båthusen (3) vittnar om ett rikt båtliv som pågått under lång tid (Ludvika kommun 2013a).

År 1859 byggdes järnvägen fram till sjön och hamnen blev omlastningsplats (4) för varor som transporterats vattenvägen. Vid Ludvika bruk, norr om dagens centrum, anlades mellan 1825-1855 en Engelsk park. Roths äng (5) i norra delen av Väsmanstrand är en del av denna park som finns kvar och har därför ett högt kulturhistoriskt värde (Ludvika kommun 2013a).

I området har det även funnits ett tegelbruk och ett sågverk (Ludvika kommun 2013a). Med tiden har transporterna flyttats från vatten till vägar på land och bruket lagt ned. Väsmanstrand öppnades då för andra mer rekreativa ändamål.

NUTID

Idag finns ett antal aktiviteter samlade vid Väsmanstrands mellersta delar. En restaurang (6) med uteservering huserar på en udde med utsikt över sjön. I viken innanför (7) håller båtklubben till och de har även ett stort antal bodar för båtuppläggning inom området (3). Inom aktivitetsparkens område finns också 60 st parkeringsplatser (8) som arrenderas av restaurangen och båtklubben.

Norr om aktivitetsparken finns några mindre byggnader, ett bostadshus (9), Ludvikas troligen äldsta handelsbod (2), och motorklubbens klubbstuga (10). Bortanför dessa finns Roths äng. Ett naturligt område med rester från den engelska parken som anlades under 1800-talet.

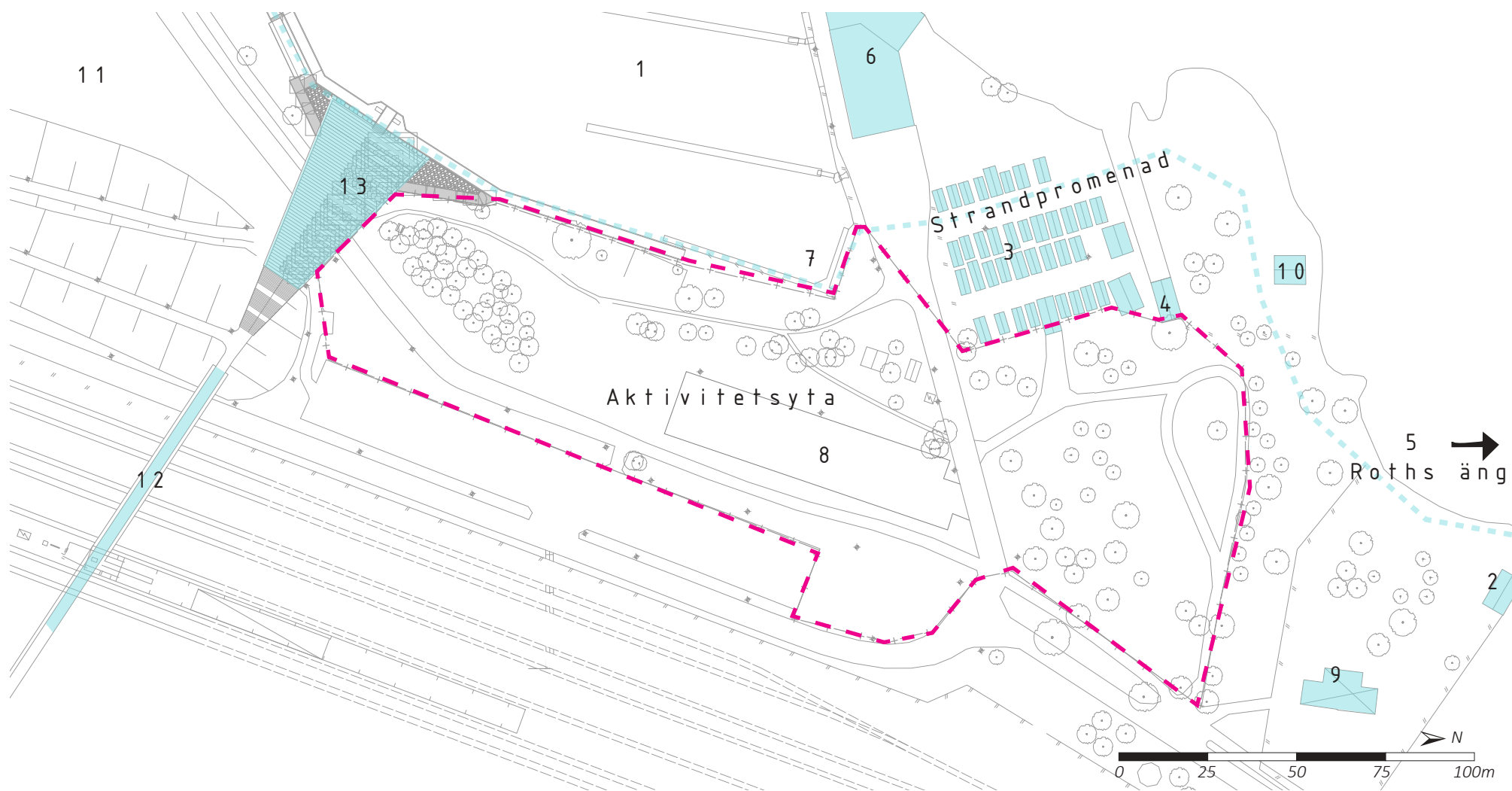
Den södra delen av Väsmanstrand, söder om aktivitetsparken (11) är relativt öppen, bestående av en stor grusyta, cykelväg och en lindallé närmast vattnet. Här finns också en iläggningsplats för räddningsbåt.

Väsmanstrand används i dagsläget mest som genomfart och promenadstråk. Det är relativt många som passerar, joggar eller promenerar med hunden men få som stannar upp.

Under de senaste tre åren, sedan projektet drog igång, har det hänt en del vid Väsmanstrand. En bro (12) har byggts över spårområdet och riksväg 50. Bron binder samman Väsmanstrand med resecentrum och centrala Ludvika. Bron förankras med en 7 meter hög vall som också fungerar som bullerskydd. Vid bronns västra ände med otrolig utsikt över sjön och Väsmanstrand löper en trappa ner mot ännu ett nytt skott på stranden. Den första etappen i Vision Väsmanstrand som beräknas bli klar under våren 2016. Det är en kilformad torgyta (13) som enligt Torkel Berg, planarkitekt på Ludvika kommun som har ritat torget, har inspirerats av Charlie Norman, känd jazzpianist från Ludvika. Markbeläggningen avbildar ett mönster av pianotangenter. Torget avslutas i en trappa ned till bryggorna vid sjön.

FRAMTID

I dokumentet Vision Väsmanstrand beskrivs önskemål för framtiden. Den engelska parken Roths äng i norra delen av Väsmanstrand ska rustas upp och försees med nya upplevelser och kreativ belysning. Angående den södra delen pågår det just nu utredningar för att ta reda på om det är möjligt att bygga bostadshus där. Mellan dessa delar planeras en aktivitetsyta vilken ska gestaltas genom detta projekt. De tre delarna binds i visionen samman med hjälp av en strandpromenad som sträcker sig längs sjökanten genom hela området (Ludvika kommun 2013a).

Karta 5. Orienteringskarta över mellersta Väsmanstrand. Arbetsområdet utmärkt i rosa.
 Underlag från Ludvika kommun. Bearbetat av författaren 2016. Skala 1:1500

SYFTE

Syftet med arbetet är att ta fram ett gestaltungs-förslag på visionsnivå för en del av området Väsmanstrand i Ludvika. Gestaltningen ska erbjuda ett större utbud av aktiviteter och ge platsen en starkare karaktär samtidigt som den fokuserar på de tre aspekterna lek & aktivitet, tillgänglighet och hållbarhet.

FRÅGESTÄLLNINGAR

- Hur kan en aktivitetspark i Ludvika utformas för att inrymma fler aktiviteter, få en tydligare karaktär, bli hållbar och tillgänglig?
- Hur kan lek, sport och rekreation integreras med varandra som en del i ett större park- och rekreationsområde som Väsmanstrand?

AVGRÄNSNING

Arbetet avgränsas geografiskt till en mindre del av Väsmanstrandprojektet, se karta sida 13. Detaljnivån på arbetet anpassas efter tidsramarna och kommer att resultera i en visionsartad gestaltning. Fokus ligger på lek & aktivitet, hållbarhet och tillgänglighet. Det finns flera lösningar på problemet och min gestaltning kommer att visa en av dessa. Tidsramen är kursens 20 veckor.

PROBLEMFORMULERING

Det övergripande problemet är 1) att det finns lite att göra på platsen och 2) den svaga karaktär och åsidosatta skötsel som platsen haft då den varit avgränsad från centrum.

Platsen används idag mest som genomfart under promenad- och motionsturer men det är få eller inga som stannar upp. Därför behövs aktiviteter som gör att man vill stanna på platsen istället för att bara passera och som ger möjligheter till fler typer av aktivitet. I sin karaktär är platsen splittrad och otydlig, potentialen i björkarna utnyttjas inte. Ytfördelningen är problematisk då stora ytor i dagsläget tas upp av parkeringsplatser eller är otillgängliga och privatiserade. Dessa ytor har stor potential i och med sitt vattennära läge, men detta utnyttjas inte. Det finns för många barriärer i form av privata ytor och begränsande staket. Det behövs tydligare rumsliga indelningar och något som håller samman de olika delarna till en helhet.

Platsen har idag, tack vare den nya bron, goda möjligheter att kunna användas mer och på fler sätt.

BEGREPPSUTREDNING

I detta arbete förekommer ett antal nyckelord som kan tolkas på olika sätt. Nedan följer en beskrivning av deras innebörd i det här sammanhanget.

Aktivitetspark: En park med plats för möten mellan människor, sittmöjligheter, flanörstråk, växter att titta på samt ett stort utbud av aktiviteter.

Aktivitet: Aktivitet syftar i detta sammanhang på olika former av fysisk rörelse.

Lek: Lek är en form av aktivitet, som främst utförs av barn. I leken tränas både sociala och fysiska aspekter.

Tillgänglighet: Med tillgänglighet menas att en plats ska vara möjlig att nå och använda av alla. Det innebär att arbeta med en utformning som tar hänsyn till svårigheter som kan uppstå till följd av olika funktionsnedsättningar, men också att se såväl barns som äldres perspektiv.

Hållbarhet: Den typ av hållbarhet som avses i detta arbete är främst användningen av material som är miljömässigt försvarbart samtidigt som det ska ha den ekonomiska hållbarheten att det håller länge och inte behöver bytas ut för ofta.

METOD OCH GENOMFÖRANDE

Examensarbetet kan delas in i två övergripande delar som beskrivs på kommande sidor; bakgrundsstudie och gestaltning. Utöver detta tillkom på slutet en reflektion över arbetet. De olika delarna går in i varandra och har tidvis pågått parallellt även om gestaltningen bygger på bakgrundsstudien och i den bemärkelsen ska ses som del två.

BAKGRUNDSSTUDIE

Bakgrundsstudies syfte var att få en överblick över arbetsområdet nu, historiskt och i framtiden genom att studera dokument som berör platsen. I bakgrundsstudien ingick också att inhämta kunskap om de områden jag valt att fokusera på i projektet, nämligen lek & aktivitet, tillgänglighet och hållbarhet. Bakgrundsstudien bestod av litteraturundersökning, besöka inspirationsprojekt och göra platsbesök.

Litteraturundersökning

För att få en förståelse för platsen och dess förutsättningar läste jag in mig på dokument som rör Ludvika och Väsmanstrand. Här gick jag igenom kommunens dokument om Väsmanstrand, medborgardialogen och konsulternas förslag för Väsmanstrand. Därefter följde en fördjupning inom fokusområdena lek & aktivitet, tillgänglighet och hållbarhet, samt en kortare inläsning om engelska landskapsparker. På grund av den intressanta engelska landskapsparken Roths äng var det intressant att undersöka detta som gestaltningsidé.

För att hitta relevant litteratur användes främst sökorden aktivitetspark, lek, utemiljö, hållbar, tillgänglig, park, barn, strand och rörelse. Sökningar gjordes via sökmotorn Google, databaserna Libris och epsilon samt i referenslistor till primärt material. Det material jag använt mig av består främst av examensarbeten av tidigare studenter och kommunala program avseende hållbarhet eller tillgänglighet. Men också en doktorsavhandling och material från Skolverket och Movium Fakta, samt kurslitteratur från tidigare kurser inom landskapsarkitekturprogrammet. Litteraturundersökningen har fungerat som grund för gestaltningsarbetet.

Inspirationsprojekt

Som komplement till litteraturundersökningen besökte jag tre inspirationsprojekt under gestaltningsprocessen. De platser som besöktes var Skäggetorp och Ryd aktivitetsparker i Linköping, Stadsträdgårdens lekplats i Uppsala och stadsdelsparken Blomsterdalen i Årstadal, Stockholm. Projekten valdes ut för att de inspirerar mig eller kan vara till hjälp under gestaltningen. Aktivitetsparkerna i Linköping är enligt boende i området välanvända och visar på ett brett innehåll av aktiviteter. Lekplatsen i Uppsala stadsträdgård är ett exempel på en tillgänglig lekplats som enligt RBU (Riksförbundet för rörelsehindrade barn och unga) fungerar bra, därför användes den som referensprojekt avseende tillgänglighet. Blomsterdalen är även den en välanvänd park med en karaktär som inspirerar mig och där man har arbetat ovanligt mycket med perenner.

Platserna studerades genom platsbesök där jag gått runt och fotograferat och tittat på det som gör just den platsen speciell. Innehåll och aktiviteter i Linköpings aktivitetsparker, tillgänglighet och material i Uppsala och form och karaktär i Blomsterdalen.

Blomsterdalen har dock inte besökts under denna kurs utan här har jag utgått ifrån ett besök hösten 2015. Det ska också poängteras att jag endast utgått ifrån min egen tolkning och uppfattning av inspirationsprojekten, därför är det också troligt att resultatet och valet av platser blivit annorlunda om någon annan genomfört detta projekt.

Utöver dessa tre inspirationsprojekt har jag även besökt ett utegym och en hundrastgård i Knivsta som beskrivits som populära av användare och boende i närheten, för att få inspiration till aktivitetsparkens olika delar.

Regelbundna platsbesök

Under min utbildning har jag fått uppfattningen att det är mycket vanligt att den som gestaltar en plats endast besöker platsen en enda (om ens någon) gång under arbetsprocessen. Detta upplever jag som en brist i systemet, för det mesta troligen orsakad av tidsbrist. För att kunna nå ett steg längre i min gestaltning ville jag den här gången följa upp arbetet under hela processen med hjälp av regelbundna platsbesök. Med början vid inventeringsbesöket genomförde jag därför med jämna mellanrum (varannan vecka, 10 besök totalt) platsbesök under hela projektet och antecknade nya synvinklar, idéer och perspektiv som kom upp.

Ett större antal platsbesök öppnar också upp för en bättre förståelse för platsen då man kan besöka den vid olika veckodagar, klockslag, väderlek och årstider. Platsbesöken ger en möjlighet att i tanken testa de idéer man har och leva sig in i dem på plats. Under platsbesöken gjordes även observationer av vad människor gör på platsen och hur de rör sig, samt samtal med besökare.

Platsbesöken utformades som promenader där jag går genom området och känner in och observerar platsen. Jag har kommit ifrån olika håll och gått olika sträckor. Mina upplevelser under platsbesöken dokumenterades genom fotografier och anteckningar. Till höger visas bilder från platsbesök under olika årstider.

Spontana samtal med besökare

Under några av de första platsbesöken kom människor fram till mig och ville prata om Väsmanstrands framtid. Dessa samtal var inte planerade utan en bonus som kom av sig själv, men som också visar att det är en plats som berör. Informationen från samtalen tas med i analysen, men med en medvetenhet om att det kanske inte ger en rättvisande bild eftersom urvalet av "intervjupersoner" inte är slumpmässigt.

Parkeringsplatsen upptar i dagsläget en stor del av arbetsområdet. Platsbesök 6, april.

Den norra delen av arbetsområdet, platsbesök 1, februari.

Södra delen av området, platsbesök 10, maj.

GESTALTNING

Med den kunskap jag tillägnat mig med bakgrundsstudien som grund har jag inventerat och analyserat platsen och därigenom kommit fram till egna slutsatser om hur platsen bör utformas. Tidigt i processen gjorde jag också egna kollage (sk. moodboards) av bilder som inspirerar mig för att fånga den känsla jag strävade efter i min gestaltning.

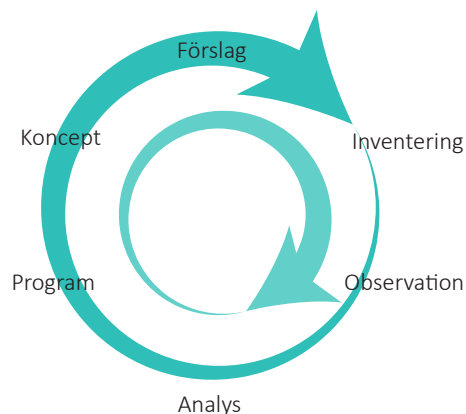
Gestaltningsprocessen började vid ritbordet med penna och papper för att sedan förfinas med hjälp av digitala verktyg. I arbetet med denna rapport och för att presentera förslaget använde jag mig av datorprogrammen Adobe Illustrator, Adobe InDesign, Adobe Photoshop och AutoCAD.

Under gestaltningsarbetet använde jag mig även av Google SketchUp för att bygga en digital modell av platsen och på så sätt få en bättre uppfattning av skalan och de tredimensionella formerna.

Hela gestaltningsprocessen ska ses som en spiral där arbetet går fram och tillbaka mellan de olika stegen för att hitta en så optimal lösning som möjligt.

Inventering

Vid det första platsbesöket inventerades främst platsens fysiska egenskaper så som trädens placering, gångar och utrustning. Vid senare besök kompletterades inventeringen också med rumsliga upplevelser och klimataspekter. Under platsbesöken observerades dagens användning av platsen. Under projektets gång har jag även vandrat runt och inventerat omgivningen norr, söder och öster om platsen. Utöver inventering på plats har även kartor och bilder över området studerats för att få en uppfattning om hur platsen fungerar under de årstider jag inte har haft möjlighet att besöka den.

Schematisk modell över gestaltningsprocessen. De olika stegen upprepas som i en spiral. Författarens illustration 2016.

Analys

Platsen analyserades med inspiration från SWOT- och Lynch-metoderna. För att få en förståelse för människors upplevelse av platsen kompletteras analyserna med observationer under platsbesöken.

Syftet med en SWOT-analys är att identifiera en plats styrkor och svagheter och på ett systematiskt sätt granska dem i förhållande till möjligheter och hot utifrån. Styrkorna som finns inom den egna platsen kan sedan användas för att utnyttja möjligheterna medan svagheter medvetandegör vilka hot som finns (Boverket 2006).

Kevin Lynch beskriver i sin bok *The image of the city* (1960) en analysmetod som baseras på att identifiera stråk, barriärer, områden, noder och landmärken inom ett område. Tillsammans skapar dessa element en uppfattning om hur platsen fungerar i sin helhet.

I min analys har jag använt mig av båda dessa metoder som utgångspunkt och anpassat dem till arbetsområdet och syftet. Lynchs stråk har delats in i rörelsemönster för gående och cyklister respektive bilburna. Barriärer har även tagit upp otillgängliga områden, dit det är svårt att ta sig om man behöver hjälpmedel för att röra sig. I kartan med noder visas även trivsamma platser. Platser med ett gott lokalklimat eller extra bra utsikt där man kan tänkas vilja stanna upp.

Program

I programmet sammanställdes den kunskap jag tagit till mig i bakgrundsstudien tillsammans med resultatet från inventering och analys. Där presenterades sedan de aspekter som jag önskar lösa med hjälp av min gestaltning. I samband med gestaltningsprogrammet gjordes också en programplan som visar de övergripande användningarna av platsen. Programmet ska fungera som riktlinjer för gestaltningen och används i slutskedet för självkontroll.

Koncept

Utifrån programmet och inspirationsbilder och inspirationsprojekten arbetades ett koncept fram för att hjälpa mig i gestaltningen av platsen. Konceptet ska fungera som ett ramverk för att lösa problem och hitta ett formspråk. Konceptets syfte är förutom att vara ett ramverk för gestaltningen att bidra till att förslaget blir enhetligt.

Förslag

Förslaget bygger i grunden på litteraturundersökning, inventering och analys. En form som kan svara upp mot punkterna i programmet togs fram med hjälp av konceptet. Jag arbetade också med tidskisser som genomfördes på så sätt att ett flertal skisser ritades i mindre skala och detaljeringsgrad under en begränsad tid. Även skisser med olika teman användes för att kunna bryta isär och renodla olika delar av förslaget, karaktären för sig och funktioner för sig, för att sedan lägga ihop dem igen. Skissarbetet varierades genom att skissa för hand eller digitalt. Enklare perspektivbilder och digitala modeller gjordes också för att försöka fånga upp höjd- och djupförhållandena.

2 TEORI OCH INSPIRATION

LEK & AKTIVITET
TILLGÄNGLIGHET
HÅLLBARHET
INSPIRATION

LEK & AKTIVITET

Att leka definieras enligt Svenska akademis ordbok (2016) som "att sysselsätta sig med lek: hoppa, dansa....", medan aktivitet är "en verksamhet som kräver aktivt deltagande". I ett bredare perspektiv kan man då se det som att lek är en aktivitet likaväl som att aktivitet krävs för att lek ska kunna uppstå. Under ordet lek beskrivs även att "i äldre språkbruk innefattade ordet lek även de vuxnas sällskapliga nöjen" och under leka även "varjehanda sällskapliga förströelser bland vuxna personer" (Nationalencyklopedin 2016). Lek gör att människor mår bra. Kroppen får röra på sig och i samband med leken träffar vi ofta också andra människor och får på så sätt även ett socialt utbyte av leken (Skolverket 2010).

STORLEK OCH NATURKARAKTÄR

Sofia Arvidsson och Matilda Nilsson menar i sitt examensarbete att den fysiska miljön spelar en stor roll för barnens lek och därmed deras upplevelser och erfarenheter (Arvidsson & Nilsson 2013). En plats storlek påverkar vilken typ av lek som kan pågå där. En större yta är för det mesta bättre men det är också viktigt att där finns flera olika rum inom ytan (Arvidsson & Nilsson 2013). En naturlig miljö tillåter leken att flyta bättre mellan olika lekar och aktiviteter. Flytet mellan de olika rummen uppmuntrar barnen att röra sig mer (Arvidsson & Nilsson 2013).

LEKLANDSKAP

Enligt Fredrika Mårtensson ser barnen lekplatsen som en helhet, ett landskap där man kan leka och röra sig mellan olika rum snarare än en uppsättning lekredskap med bestämt syfte. Hon beskriver i sin doktorsavhandling att flexibla områden som innehåller möjligheter för både fysiskt aktiv lek och mer sinnlig stilla lek ofta blir platser som tar leken till en högre nivå (Mårtensson 2004). En sådan dynamisk punkt blir lätt utgångspunkt för barnens lek (Mårtensson 2004).

VARIATION

I en workshop som genomfördes inom Hanna Lindhs examensarbete (s.18-21) framkommer det att deltagarna tycker att det är viktigt att en lekplats är multifunktionell, trygg, anpassas för lek året om och väl upplyst. Det framkom också under workshopen att naturen med sina buskage och stenar är en viktig miljö för lek. Vatten var något mycket positivt i den mån det inte upplevdes som en risk för de mindre barnen (Lindh 2010). Även Lindh bekräftar att belysning är viktigt då det ger en trygg känsla vilket är en förutsättning för att gynna lek.

Jenny Lind betonar i sitt examensarbete på landskapsarkitektutbildningen vikten av att en lekplats berör våra sinnen, det får oss att se saker från ett annat perspektiv och kan på så sätt även locka vuxna in i leken. Även kontraster och överraskande skalförvrängningar av föremål kan locka till lek (Lind 2014).

Anna Jerleke sammanfattar i sitt examensarbete att löst material, sand, barr, kottar, småstenar (sådant som förekommer i naturen utan att sitta fast i marken) är en miljöfaktor som bidrar till att lek uppstår. Enligt Mårtensson kan aktiviteter som uppstår när barnen leker med löst naturmaterial fungera som en plattform för socialt samspel och även bidra till att utveckla leken.

Det finns många som beskriver variation som en viktig del i en lockande lekplats. Arvidsson och Nilsson är en av dem, de säger att variation i karaktär, rumslighet, vegetation och material är viktig för att barnens lek ska flyta på. Även Lindh betonar vikten av variation utifrån synvinkeln att den då kan locka fler personer i olika åldrar och med olika förutsättningar. Därför är det också viktigt att lekobjekten finns i olika storlekar och kan användas på olika sätt (Lindh 2010). Även svårighetsgraden bör kunna varieras för att bli en utmaning för människor i olika ålder eller med olika mentala förutsättningar (Lindh 2010).

MÖTESPLATS

Lindh ser lekplatsen som en offentlig mötesplats med uppgiften att skapa interaktion mellan personer och lekobjekt. Även om lek för de flesta uppfattas som en aktivitet som utförs tillsammans snarare än ensam betonar Lindh vikten av att ges möjligheten att kunna välja att leka ensam eller tillsammans med andra (Lindh 2010).

LEK

Lek är bra för barn därför att det stimulerar deras fantasi och inlevelse. Den ökar förmågan att tänka kreativt, samarbeta och kommunicera med andra och att lösa problem (Skolverket 2010). Leken tränar vår motorik och balansförmåga (Arvidsson & Nilsson 2013) och ger oss välbehövlig motion och rörelse. Enligt Jenny Gråhed kan leken om den sker i en naturlig miljö även lära oss om och ge oss en förståelse för naturens processer (Gråhed 2008).

Allt detta är egenskaper som alla mer eller mindre utvecklar som barn (Skolverket 2010), men vad hindrar oss från att fortsätta med det som vuxna? Skulle det inte kunna leda till bättre relationer, arbetsprestationer och en fredligare värld om vi alla var lite bättre på att samarbeta, kommunicera, tänka kreativt och lösa problem tillsammans? Så hur kan vi få inte bara barn utan även ungdomar, vuxna och äldre att leka och röra på sig? Hur kan vi genom gestaltningen skapa en miljö som inbjuder och uppmuntrar till fysisk rörelse, aktivitet och lek?

Under litteraturgenomgången har det framkommit ett antal aspekter som bidrar till att skapa en miljö som inbjuder till lek. En sammanställning av dessa presenteras på sida 24.

FYSISK AKTIVITET

Att fysisk aktivitet har en stark koppling till vår hälsa är idag allmänt känt. Barnen får ofta sin fysiska aktivitet via leken. Men för att ungdomar, vuxna och äldre ska röra på sig krävs andra saker.

I en rapport från statens folkhälsoinstitut sammanfattar författaren ett antal faktorer som främjar fysisk aktivitet för dessa grupper. I den byggda miljön är tillgänglighet och närhet till grönområden viktig (Faskunger 2007). Att det finns parker och grönområden främjar i sig fysisk aktivitet, dock finns det endast bristfälliga kunskaper om vilka egenskaper i parkerna som gör att man rör sig mer där. Även utformningen av miljön är kopplad till hur mycket människor rör sig. I miljöer som upplevs som estetiskt tilltalande eller attraktiva ökar förutsättningarna för fysisk aktivitet (Faskunger 2007).

Faktorer som bidrar till att människor använder parker mer är vegetation, utformning, god information samt trygghetskänsla. En mångfald av användningsområden för olika grupper av människor liksom kontakt med naturen stimulerar till fysisk aktivitet (Faskunger 2007).

SÄKRA, TRYGGA OCH TILLGÄNGLIGA LEKPARKER

Ludvika kommun har sedan år 2000 status som en säker och trygg kommun certifierad enligt WHO. Att verka för säkra, trygga och tillgängliga lekparkar är en del i detta. Framförallt är det ett tvärsektorielt skadeförebyggande arbete med att skapa program för olika miljöer och högriskgrupper för att främja säkerheten och att sedan följa upp dessa. I Ludvikas program för lekparkar står det att parkerna ska vara tillgängliga för alla, säkra och trygga mötesplatser och följa lekredskapsstandarden, plan- och bygglagen och produktsäkerhetslagen (Ludvika kommun u.å).

Angående gestaltningen av en plats så ska det i alla lekparkar finnas minst en attraktion som är tillgänglig för alla. Lekparkerna ska vara väl synliga och inte gömmas bakom buskage, staket eller fasader. Det ska finnas formbart material och naturmaterial och ger möjlighet till motorikträning och sittplatser. Lekparkerna ska förutom att vara säkra, trygga och tillgängliga också vara funktionella och lockande till lek (Ludvika kommun u.å).

SAMMANSTÄLLNING AV ASPEKTER FÖR EN INBJUDANDE LEKMILJÖ

Nedan presenteras en sammanställning utifrån litteraturgenomgången kring lek och aktivitet. Den bygger på vad man som landskapsarkitekt kan dra nytta av när man vill främja möjligheten till lek, vad gäller form, material och innehåll.

- >> Form:
 - Sammanhang- leklandskap istället för isolerade öar för varje aktivitet⁶
 - Lekobjekten förhåller sig till varandra med tanke på rörelseriktningar⁶
 - Dynamiska punkter där olika aktiviteter korsar varandra^{5, 6}
 - Ytans storlek- ju större desto bättre men gärna indelad i rum¹
- >> Material:
 - Vegetation- visar på årstidsväxlingar och naturkaraktär^{1, 3, 5}
 - Vatten^{3, 5}
 - Formbara material och naturmaterial^{6, 3}
- >> Innehåll:
 - Variation- i karaktär, rumslighet, vegetation och material^{1, 4, 5}
 - Stimulans av flera sinnen^{4, 5}
 - Mötesplatser, interaktion mellan personer⁵
 - Trygghet gynnar lek⁴
 - Konstraster som kan överdrivas⁴
 - Storlek och svårighetsgrad i olika nivåer⁵
 - Plats för föräldrar och andra besökare³
 - Tänk på både ensamlek och lek tillsammans⁵
 - Lekobjekt som kan användas på flera olika sätt⁵
 - Balans mellan säkerhet och spänning²
 - Vädskydd, tänk på att också skuggiga platser behövs³
- Tydlig information om parken, enkel att använda, tydligt att här får man leka och här får alla åldrar leka^{4, 5}
- Tydliga entréer, tillgänglighet, förstå att här får man leka⁵

Referenser:

1. Arvidsson & Nilsson 2013
2. Gråhed 2008
3. Jerleke 2012
4. Lind 2014
5. Lindh 2010
6. Mårtensson 2004

T I L L G Ä N G L I G H E T

Tillgänglighet innebär att en plats ska vara lätt att ta sig till och lätt att använda för alla. Den måste anpassas till människor med olika typer av funktionsnedsättning, olika ålder, kön, etnicitet och andra olikheter. I detta arbete har tillgänglighetsavsnittet avgränsats till att fokusera på hur man kan förebygga hinder för olika typer av funktionsnedsättningar. Tillgänglighetsaspekten har främst studerats ur ett lekperspektiv.

I en rapport från Riksförbundet för rörelsehindrade barn och unga (RBU 2006) beskrivs ett antal minimikrav (dessa presenteras till höger) och förslag på åtgärder för att underlätta för människor med nedsatt syn, hörsel eller rörelseförmåga, men även kognitiva och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar måste uppmärksammas och tas hänsyn till i gestaltningen.

I mitt uppdrag har jag möjlighet att påverka förutsättningarna för att alla ska kunna röra sig fritt inom området och använda all utrustning. Hur utformar man en plats för att den ska passa så många som möjligt? Vilka motsättningar kan finnas mellan anpassningar till olika funktionsnedsättningar och vad är det som är den minsta gemensamma nämnaren, det vill säga det som är bra för de flesta?

Utifrån de dokument som studerades i litteraturstudien gjordes en uppspaltning av åtgärder uppdelat efter olika funktionsnedsättningar. Denna går att se i sin

helhet i bilaga 1. På sida 26 presenteras en sammanställning av vilka av dessa åtgärder som verkar gynna de flesta människor.

M O T S Ä T T N I N G A R

Under studiens gång har det framkommit några få aspekter där tillgänglighetsåtgärderna krockar. Dessa områden är gränser, kanter och ljud.

Tydliga kanter och gränser, gärna upphöjda sådana är ofta bra för barn med nedsatt syn eller kognitiva svårigheter medan de kan utgöra ett hinder för de med begränsad rörelseförmåga. Sitter man däremot i rullstol kan kanterna fungera som avåkningsskydd på t.ex ramper. För mycket gränser inom ett området gör det också avstyckat och uppmuntrar inte till lek mellan lekredskapen, det blir öar av lek istället för ett leklandskap.

Ljud kan fungera som hjälp i orienteringen för människor med nedsatt syn men kan istället bli störande för den med nedsatt hörsel. Människor med nedsatt kognitiv förmåga behöver ofta lugnare miljöer och då kan både ljud och starka färger eller konstraster göra att intrycken blir för många (Stadsbyggnadskontoret, Lund 2011).

M I N I M I K R A V

Minimikrav från Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar (RBU 2006, s.14-15):

- Rymlig entré
- Tillgänglig markbeläggning till alla lekredskap
- Kanter vid slänter så att man inte råkar ramla
- Gungor får inte sitta för lågt så att man kan slå i benen om man har svårt att böja dem
- Gungor anpassade för de som har svårt att sitta stadigt, med ryggstör el. liknande.
- Lekhus ska gå att rulla in i (och ut) med rullstol eller rollator, vuxen ska kunna följa med
- Rutschbanor inte enbart med trappa
- Sand är ett måste på alla lekplatser, upphöjd eller med lekbord

SAMMANSTÄLLNING AV ÅTGÄRDER SOM GYNNAR TILLGÄNGLIGHET

Nedan presenteras en sammanställning utifrån litteraturgenomgången kring tillgänglighet. Dessa bygger på vad som kan gynna de flesta utan att ställa till problem för någon annan.

>> Form och färg:

- Tydlig färgsättning^{1, 4}
- Tydlig struktur, överblick över området ^{1, 4}
- Rumsindelning^{1, 4}
- Olika markbeläggning på olika platser⁴

>> Innehåll:

- Att det finns en lugn vrå^{1, 4}
- Sittplatser med jämna mellanrum⁴
- Toalett nära³
- Vindskydd⁴

>> Lekredskap:

- Lekredskap som stimulerar flera sinnen^{1, 4}
- Lekredskap som utvecklar motorik och balans⁴
- Snö (och vatten) är roligt att leka med men se till att den är på rätt plats⁴
- Lekredskap i olika storlekar^{1, 4}

>> Gränser:

- Tydlig avgränsning av lekytan och dess olika rum^{1, 4}
- Taktila och visuella gränser⁴
- Insprängningsskydd vid gungor och andra rörliga element^{1, 4}

>> Övrigt:

- God belysning som inte bländar^{1, 2}
- Ledstråk^{3, 4}
- Breda gångvägar^{3, 4}
- Tydlig och lättläst information, gärna med kompletterande bilder^{3, 4}

Referenser:

1. Göteborgs Stad, 2012
2. Hellström & Leine 2012
3. Handisam, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet 2013
4. Stadsbyggnadskontoret Lund, 2011

HÅLLBARHET

FYSISK HÅLLBARHET

Ordet hållbarhet har en mycket komplex innebörd som kan tolkas på olika sätt. I sin enklaste form betyder hållbarhet enligt Nationalencyklopedin "tillräckligt stadig för att stå emot påfrestningar" eller från Svenska akademins ordbok (1932) "som kan bibehållas". Vi kan kalla detta för fysisk hållbarhet och det är denna typ av hållbarhet som ligger till grund för detta arbete. Ingen av tolkningarna kan dock stå för sig själv och den fysiska hållbarheten har en stark koppling även till ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Faktorer som vi alla bör sträva mot efter bästa förmåga i dagens samhällsutveckling.

Den fysiska hållbarhet som eftersträvas i detta projekt är alltså också ett sätt att bidra till strävan mot ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Fysisk hållbarhet, att något är fysiskt stabilt och kommer att hålla länge, gör att skötseln inte kommer behöva vara lika hög. En lägre skötsel gör i sin tur att det blir en mindre ekonomisk påfrestning (Malmö stad 2005) och bidrar därför till ökad ekonomisk hållbarhet. Även ur ett ekologiskt perspektiv är det bra med hållbara material som inte behöver bytas ut så ofta, det kräver mindre material totalt och sparar energi (Nola industrier AB u.å.).

Socialt skulle man kunna dra parallellen att en välskött plats (vilket den lättare upplevs som om den inte har så höga skötselkrav) används mer och får ett större ekonomisk värde (Åkerhielm 2015). Då skapas också fler möjliga tillfällen för möten

mellan människor. Den fysiska miljön påverkar social hållbarhet bland annat genom att arbeta med miljöer som ger en trygghetskänsla och lägre olycksrisk (Malmö stad 2005).

MATERIALVAL

Den fysiska hållbarheten är alltså en viktig komponent i ett arbete mot ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Vilka material bör man använda för att skapa en miljö som är beständig över tid? Hur påverkar utformningen av en plats dess fysiska hållbarhet?

Det är svårt att säga något generellt om vilka material som är ekologiskt hållbara, då det påverkas till stor grad av geografiskt läge och befintliga förhållanden och förutsättningar i det specifika projektet (Bergsjö, Bensch, Roman & Qvarnström 2015). För att kunna jämföra vilket material som är det bästa utifrån miljömässig hållbarhet kan man behöva göra en prioriteringslista över vilka hållbarhetsaspekter som är viktigast i just det specifika projektet, till exempel korta transportsträckor, återvinningsgrad eller hållbarhet över tid (Bergsjö et al. 2015). Strävan mot lång livslängd, låga underhållskostnader och väl utnyttjade flexibla ytor är faktorer som bidrar till både ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Material som har en låg bearbetningsgrad, kan lättare återanvändas eller återvinnas och material som kräver kortare transporter är oftast mer hållbara val (Bergsjö et al. 2015).

SOCIAL, EKOLOGISK OCH EKONOMISK HÅLLBARHET

Så här sorterar och kategoriserar Malmö stad några punkter inom stadsbyggande som har betydelse för social, ekologisk respektive ekonomisk hållbarhet (Malmö stad 2005). Om man analyserar detta så kan man se att många av punkterna finns representerade inom något av mina fokusområden.

SOCIAL HÅLLBARHET

- Medborgarinflytande
- Integration
- Tillgänglighet
- Trygghet mot brott
- Trygghet mot olycksfall

EKOLOGISK HÅLLBARHET

- Miljöanpassat byggande
- Energi
- Kretslopp
- Dagvattenhanteringen
- Biologisk mångfald

EKONOMISK HÅLLBARHET

- Livslängd och användbarhet vid nybyggnad
- Varsamhet om befintlig bebyggelse

SAMMANSTÄLLNING AV ÅTGÄRDER SOM GYNNAR EN HÅLLBAR MILJÖ

Nedan presenteras en sammanställning utifrån litteraturgenomgången kring hållbarhet. Den bygger på vad man som landskapsarkitekt kan göra för främja hållbarhet genom flexibilitet, design, återanvändning och trygghet.

>> Flexibilitet

- Flexibla ytor i parken som kan användas på flera olika sätt, åtminstone de större²
- Flerfunktionella aspekter, lekredskap kan t.ex bli en skulptur när de inte används, sitttytor behöver inte nödvändigtvis vara en bänk osv. ²

Design

- >> • Tidlös design ökar livslängden på en plats¹
- Välj material som lämpar sig för formspråket, då undviks onödigt spill och komplicerade lösningar vid anläggning¹
- Hårdgjorda ytor bör ej göras större än nödvändigt, minskar mängden material¹

>> Återanvändning

- Ta vara på det som redan finns på platsen, gör en noggrann inventering¹
- Återbruk av material- minskat uttag av råvaror och mindre energianvändning²
- Användning av naturliga, rena (ej sammansatta) material gör det lättare att återvinna sedan. Lämpliga material för att kunna återvinnas är trä, sten, tegel, glas och metall. Dessa material åldras oftast även på ett positivt sätt vilket även det gör att de inte behöver bytas ut i förtid²

>> Trygghet

- Belysning ökar tryggheten vilken är en förutsättning för social hållbarhet²
- Tydliga gränser mellan privat, halvprivat och offentligt. Många människor i närheten ger också en ökad trygghetskänsla²
- Barn, äldre och funktionsnedsatta är människor som ofta blir utsatta grupper för att känna otrygghet men även olycksrisk² Därför bör dessa ägnas extra tankekraft under gestaltningsprocessen.

Referenser:

1. Bergsjö et al. 2015
2. Malmö stad 2005

INSPIRATION

På kommande sidor redovisas beskrivning och analys av de platser jag besökt som inspirationsprojekt. Här nedanför följer en kort beskrivning av stilidealet engelsk landskapspark och Red ribbon park. Detta då området för aktivitetsparken gränsar till resterna av en gammal engelsk park och de engelska landskapsparkerna därför borde kunna fungera som inspiration till karaktären i aktivitetsparken. Red ribbon park har inspirerat mig i arbetet med koncept.

RED RIBBON PARK

Ingen kan undgå att se att jag också inspirerats av Red ribbon park i Qinhuangdao City i Kina. Konceptet med ett färgat band som löper genom parken för att hålla den samman och ge identitet är liknande. I Red ribbon park var bandets främsta funktion att utgöra en plattform för de nya behov som uppstod i och med stadsutvecklingen i provinsen. Men samtidigt kontrastera mot och kunna bevara de naturliga miljöerna i området i så stor utsträckning som möjligt (Turenscape 2008). Det finns således en hållbarhetstanke med bandet. Att göra ett så litet ingrepp som möjligt och spara mycket befintligt men ändå lyfta platsen och ge den en funktion som lockar människor.

ENGELSKA LANDSKAPSPARKER

De engelska landskapsparkerna uppkom under 1700-talet som en motreaktion mot barockens strikta former (Ludvika kommun 2013a). Stilen präglas av att den skulle utgå ifrån naturen. Mjuka böljande former och ett försiktigt format kulturlandskap skulle visa upp de vackraste dragen från naturen. Parkerna skulle se ut som och inspireras av landskapsmålningar. Målet var att ge besökaren en upplevelse genom att ledas mellan olika miljöer.

Karaktäristiska element är slingrande gångar, som leder besökaren mellan öppna och mer slutna partier i parken, så att ett spel mellan ljus och skugga uppstår. Mjukt formade grässluttningar (så kallade pelouser) är ett annat vanligt inslag. Viktigt var också att arbeta med siktlinjer och blickfång som paviljonger och exotiska byggnader (Länsstyrelsen Stockholms Län u.å.).

Bilder till höger från den engelska landskapsparken Hagaparken i Stockholm.

In the Haga Park av fotografen Gunilla G, licens Creative Commons. <https://www.flickr.com/photos/nillanilzon/14832944534/in/photostream/>

Hagaparken av fotografen David Hall, licens Creative Commons. <http://korta.nu/Ahh>

STORSKALIG AKTIVITET OCH FUNKTION I LINKÖPINGS AKTIVITETSPARKER

Båda parkerna har tillkommit under de senaste 8 åren, Skäggetorp är den nyaste. De har ritats av VML konsult och Tyréns på uppdrag av Linköpings kommun. Storleksmässigt varierar parkerna mellan 4-7 hektar men själva aktivitetsytan är ungefär lika stor och har en yta på omkring 5000 kvadratmeter.

Parkerna är förhållandevis lika även om läge och storlek skiljer sig åt. Karaktären är öppen och luftig med gräskullar och träd. Och mitt i detta en hårdgjord fyrkant där man klämt in alla programmerade aktiviteter. Det finns mycket att göra och parkerna verkar användas och uppskattas men formspråket är tråkigt och känslan är i min smak för kal. I båda parkerna finns bollplan med konstgräs och sarg som går att använda till flera olika sporter. Det finns också ytor för skate och basket. I Skäggetorp som är den största finns även en riktigt hög rutschkana och en hundrastgård.

Att ta med mig

Det jag tar med mig från besöken är färgsättningen, Ryds aktivitetspark är färgglad och man har målat olika mönster på asfalten, vilket livar upp den annars stora hårdgjorda ytan. Även bänkar och redskap har färgglada kulörer. I Ryd finns även en äldre del med lek för mindre barn. I denna del är karaktären helt annorlunda, mer småskalig med slingrande gångar och buskar och träd som gör att platsen känns ombonad.

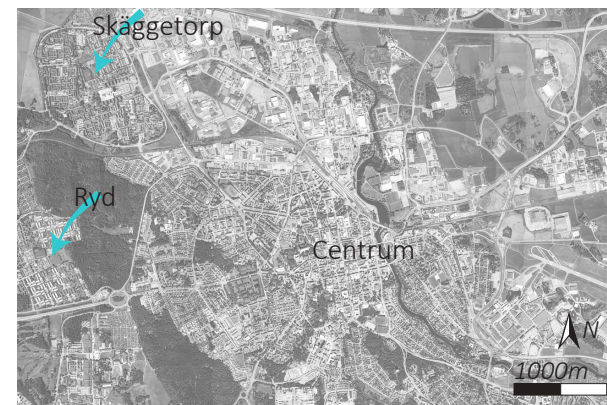
I Skäggetorps aktivitetspark finns en nervkittlande rutschkana.

Den äldre lekytan vid Ryds aktivitetspark har en mer lummig och mjukt formad karaktär som tilltalar mig.

I Ryds aktivitetspark har man arbetat extra mycket med färg och målat på asfalten.

Linköpings aktivitetsparker ligger utspridda i stadens ytterområden.

Underlag från Lantmäteriet bearbetat av författaren 2016. © Lantmäteriet i2014/764

TILLGÄNGLIG TEMALEKPLATS I UPPSALA STADSTRÄDGÅRD

Lekplatsen i Uppsala stadsträdgård är som en egen enklav i den betydligt större stadsträdgårdens parkmiljö. Den är tydligt avgränsad men har ett centralt läge. Lekplatsen är ca 2200 kvadratmeter stor och har tema havet.

Det man kan se i arbetet med att skapa en tillgänglig lekplats är framförallt markmaterialet som består av platsgjuten gummi som fallskyddsunderlag och stenmjöl på gångarna. Det finns inga höga kantstöd eller staket som hindrar framkomligheten. Man har också arbetat med olika färger på gummiasfalten och överlag tydliga och klara färger på lekredskapen.

I anslutning till lekytorna finns gott om bänkar där man kan slå sig ned.

Att ta med mig

Det som inspirerar mig i utformningen av platsen är förutom material och färgval den rörelse och som skapas mellan lekredskapen. Redskapen är placerade på ett sådant sätt att man naturligt rör sig vidare till nästa efter att ha lekt på ett ställe. Men platsen inbjuder även till lek mellan redskapen, där finns små krypin där man kan gömma sig och kullar och stenar att hoppa på.

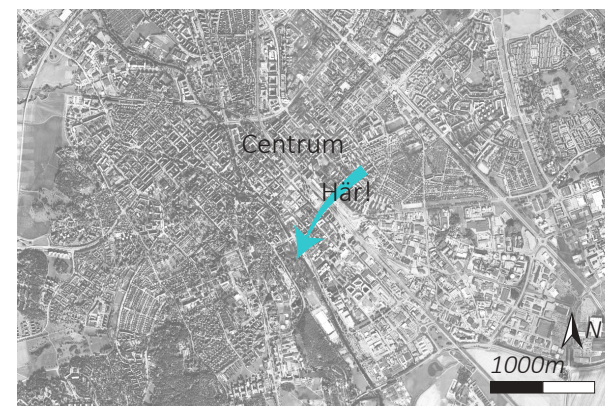
Mellan lekredskapen finns små krypin för fantasilek, som driver leken vidare över ytan.

Även själva lekredskapen är utformade för att passa alla barn.

Platsgjuten gummi som fallskyddsunderlag intill alla lekredskapen gör platsen tillgänglig även för rörelsehindrade barn och föräldrar.

Lekplatsen ligger mycket centralt i Uppsala. Underlag från Lantmäteriet bearbetat av författaren 2016. © Lantmäteriet i2014/764

LEK OCH PERENNER I BLOMSTERDALEN

Blomsterdalen är en stadsdelspark i området Årstadal i Stockholm. Parken som invigdes år 2010 är ca 5500 kvadratmeter stor och ritades av AJ Arkitekter. Parken nominerades till Siennapriset 2011. Ytan är kuperad och formad som en skål. I den mellersta och södra delen av området finns en hel del lekredskap. De är av en naturliknande karaktär och lite annorlunda än på en "standardlekplats". Det finns bland annat en slänt i platsgjuten gummi där man kan klättra och åka rutschkana och så finns det djurskulpturer. Även materialen i parken är av naturlig karaktär, mycket trä och natursten. Förutom de lite ovanliga lekredskapen är det parkens växter som gör den speciell. Ett hav av olika perenner, buskar och träd ramar in parken och skapar lugna inre rum i en annars intensiv trafikmiljö. Vid entrén till parken finns också en karta med växtlista så att intresserade lätt kan ta del av informationen.

Att ta med mig

Det som inspirerar mig på denna plats är den lyckade kombinationen av vacker blomsterprakt tillsammans med en spännande lekplats på en relativt liten yta och det organiska men självklara formspråket.

Tyvärr har påfrestningen på parken varit för stor för den skötselbudget som finns vilket har gjort att bara ett år efter anläggning var parken väldigt sliten och många av perennerna har dött.

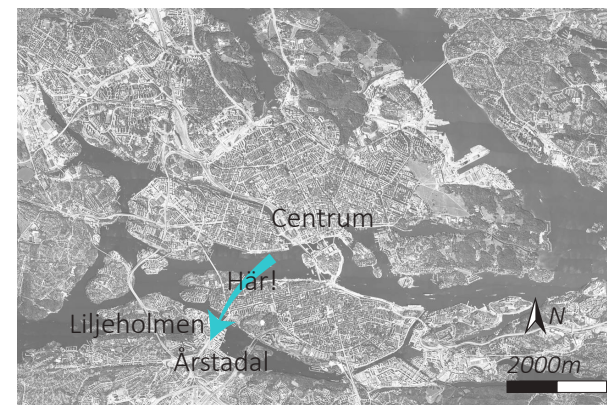
I Blomsterdalen kombineras lek och perenner på ett självklart sätt.

Vid entréerna till parken sitter skyltar med illustrationsplan och växtlista.

Lekredskapen är anpassade till platsen och har en naturlig karaktär.

Blomsterdalen är stadsdelspark i Årsta. Underlag från Lantmäteriet bearbetat av författaren 2016. © Lantmäteriet i2014/764

3 FÖRSTUDIE

INVENTERING - ANALYS
PROGRAM-KONCEPT

INVENTERING

ÖVERSIKT

Arbetsområdet ligger precis väster om Ludvika centrum, mellan järnvägen och sjön Väsman. Aktivitetsparken är en del av ett större område, kallat Väsmanstrand, som ska utvecklas inom de kommande åren. Förutom aktivitetspark planeras det även för bland annat bostäder, strandpromenad och upprustning av en engelsk park. Ytan för aktivitetsparken är ca 250 meter lång i nordsydlig riktning och mellan 50 till 90 meter bred. Marken sluttar svagt ned mot sjön men är i övrigt relativt plan. Det finns föroreningar i jorden som gör att det inte är möjligt att gräva inom området (Ludvika kommun 2013a).

Vegetationen på platsen domineras av gräsmatta och björkar, vilka ger den en tydlig karaktär. Det finns också inslag av andra trädarter och ett fåtal buskar. Markmaterialet är, förutom gräs, grus eller asfalt. Det finns ett fåtal bänkar och papperskorgar samt ett 8-kantigt skärmtak inom området. Belysning finns endast längs cykelbanan som sträcker sig genom området och vid parkeringen.

Aktivitetsparken är under större delen av dagen solig, men också exponerad för vind på grund av det sjönära läget. Ludvika ligger precis på gränsen mellan växtzonerna 4 och 5. Med tanke på det vindutsatta läget bör därför främst växter som klarar zon 5 användas.

KARAKTÄRER

Aktivitetsparken kan i dagsläget delas in i två delar med lite olika karaktär som skiljs åt av den väg som korsar området. I den norra delen är marken något kuperad och vegetationen mer slyartad och vildvuxen, medan den södra delen mest består av gräsmatta och björkar.

Den södra delen av aktivitetsparken består i dagsläget främst av gräsmatta med björkar och parkering. Björkarna är karaktärsskapande för platsen.

Karaktären i den norra delen av aktivitetsparken är mer vildvuxen än den södra.

EN DEL AV LÄNGRE STRÅK

High voltage valley är ett samarbete mellan lokala företag, offentliga aktörer och universitet för att stärka regionens position inom elkraftteknik. För att låta allmänheten ta del av detta har en promenad med informationsskyltar och QR-koder upprättats i Ludvika, High voltage valley walk. En del av denna promenad går genom Väsmanstrand och aktivitetsparken.

Väsman runt är en cykelsträcka på cirka 45 kilometer som går runt sjön Väsman. Den knyter samman några av de närläggna mindre byarna med Ludvika. Även denna går genom aktivitetsparken.

Cykelbanan genom aktivitetsparken ingår i två längre stråk.

INVENTERINGSKARTA

BRON OCH TORGET

I söder angränsar aktivitetsparken till torget Charlie Normans plats och en bro som sträcker sig över järnvägsområdet och kopplar samman Väsmanstrand, resecentrum och Ludvika centrum. Charlie Normans plats (även kallat Pianotorget) är en kilformad torgyta med en markbeläggning i betongmarksten i två grå kulörer som inspirerats av pianotangenter. Torget var den första delen i utvecklingen av området Väsmanstrand, medan bron var en förutsättning för tillgängligheten och utvecklingen av hela området. Bron och torget kopplas samman genom en trappa och en 7 meter hög jordvall vid brofästet. Vallen sträcker sig söderut med en lutning som även gör det möjligt att cykla upp. Vallens norra avslutning är brant och täckt med sedumväxter. I anslutning till torget finns ett tiotal cykelställ. För en mer översiktlig karta med bron och torget, se sidan 19.

Torget's markbeläggning är inspirerad av pianotangenter. Trappan är gjord i granitblocksteg. Bild tagen från toppen av trappan.

Bron från trappan och in mot centrum och gågatan som möter upp på andra sidan.

Bild ut över aktivitetsparken tagen uppfån från bron.

Vallen, trappan och bron från aktivitetsparken och söderut.

RESTAURANG PIREN OCH MOTORBÅTSKLUBBEN

I områdets västra kant och på udden ut i Väsman huserar Ludvika Motorbåtsklubb och Restaurang Piren. Dessa två verksamheter gör att det krävs en infart, tillgänglig med bil, som korsar aktivitetsparken på tvären. Piren är en välbesökt lunchrestaurang under hela året och är i dagsläget en stor bidragande faktor till att människor rör sig genom området. Båtklubben är mest aktiv under sommarmånaderna, men påverkar ändå området mycket under den tid då det inte är någon aktivitet. Mellan bryggorna och land finns staket uppsatta som hindrar tillgängligheten. På andra sidan infarten finns ett stort antal båthus som även dem är inhägnade bakom staket med låsta grindar.

Bryggorna vid Väsmanstrand är försedda med staket och låsta grindar.

PARKERING OCH TRAFIK

Mitt i området för aktivitetsparken finns i dagsläget en asfalterad parkeringsyta för 60 bilar. Parkeringen tar upp en stor del av den öppna ytan inom aktivitetsparken. Det är Motorbåtsklubben och restaurangen som arrenderar parkeringen för att gäster och medlemmar ska kunna parkera nära. Parkeringen är sällan ens halvfull då det även finns stora parkeringsytor direkt öster och söder om arbetsområdet, en del parkerar även på entréplatsen till restaurangen, trots att det inte är tillåtet i dagsläget. Mellan järnvägsområdet och Väsmanstrand finns kajvägen som i norr går upp på en bro över järnvägsområdet. Kajvägen leder till parkeringen vid ABB och är därför livligt trafikerad vid rusningstider medan den annars är lugn. Bilbron på Kajvägen är i dåligt skick och ska renoveras vilket eventuellt kommer att påverka den norra delen av arbetsområdet.

Infarten till Restaurang Piren delar aktivitetsparken i två delar.

ROTHS ÄNG

Under slutet av 1700-talet spred sig idealet med engelska landskapsparkar även till Sverige. Mellan åren 1825-1855 anlades en engelsk park i Ludvika (Ludvika kommun 2013a). Det var den då styrande brukspatronen Carl Edward Roth som beställt den och därav har parken fått sitt namn. På den tiden var parken mycket större än idag och sträckte sig från herrgården där patron Roth bodde upp till Ludvika Ulrika kyrka och ner till sjön Väsman (Ludvika kommun 2013a).

Idag finns spår av parken kvar i den norra delen av Väsmanstrand. Kommunen planerar att rusta upp och restaurera den för att få den att likna sitt ursprungliga utseende.

Roths äng består av både öppna och slutna områden, gräsytor och skogspartier. Närmre herrgården finns en fors med paviljong och bro som utgör ett tydligt blickfång. Parkens former är organiska med slingrande gångar.

Paviljong i forsen som tillhörde den engelska parken Roths äng under 1800-talet.

Kopplingen mellan Roths äng och aktivitetsparken. En slingrande sitg genom ett trädbevuxet parti.

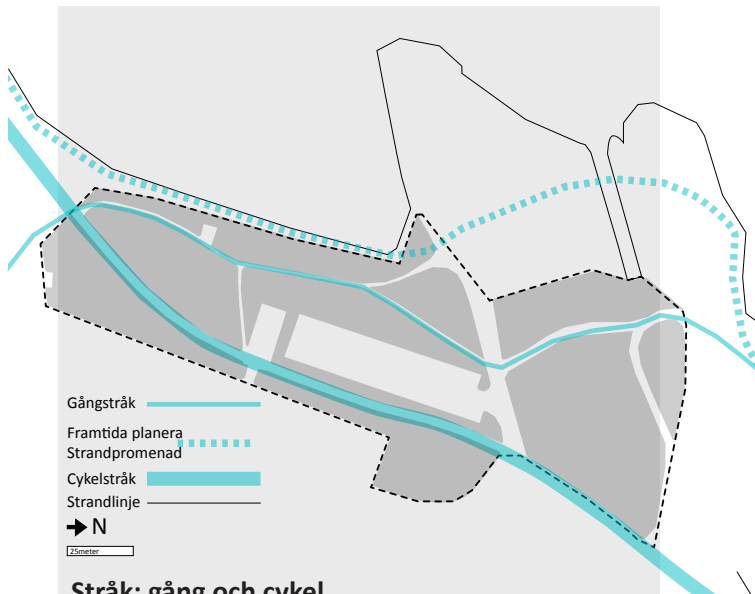
Herrgården där brukspatron Roth bodde.

Roths äng idag. Kan detta ha varit en pelous?

ANALYS

LYNCH

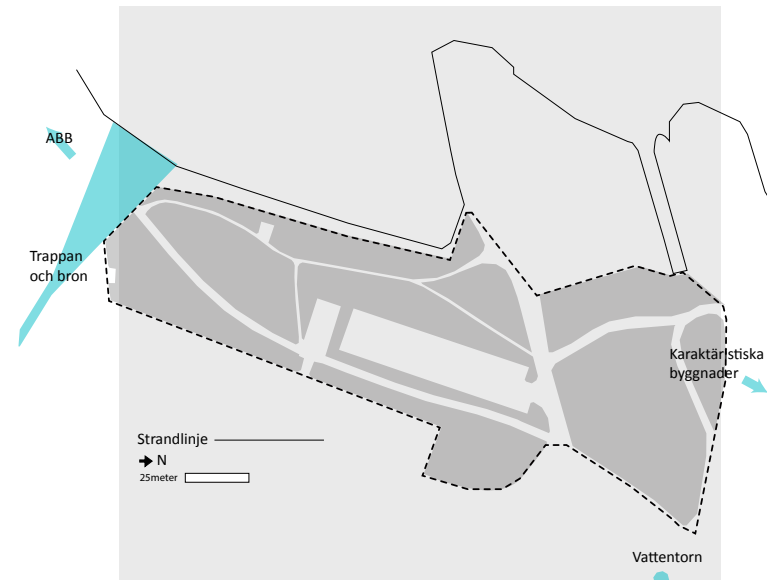
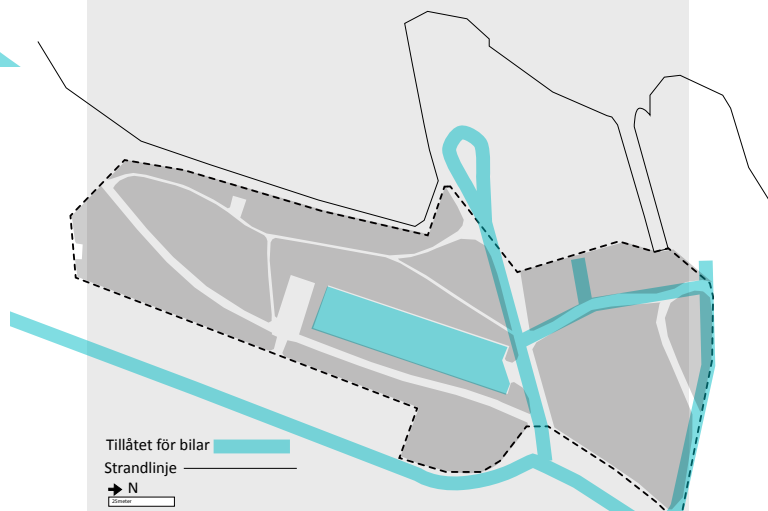

Stråk: gång och cykel

Det finns i dagsläget två tydliga gångstråk i nord-sydlig riktning genom området. Det ena av dem är bredare och ingår som en del i sträckan Väsman runt och High Voltage Walley Walk. Här är det även tänkt att man ska kunna cykla. Det andra stråket, närmre vattnet, är smalare och har bitvis ett underlag av grus. Båda dessa är väl etablerade och använda kanske framför allt av hundägare och motionärer. I Vision Väsmanstrand föreslås ytterligare ett stråk, en strandpromenad, delvis på bryggor som följer strandkanten längs hela området.

Stråk: bilar

Både transporter och besökare ska kunna ta sig in till restaurang Piren och till båtklubben via den väg som skiljer aktivitetsparkens norra och södra del från varandra. Troligen kommer biltrafik vara nödvändig även längst i norr beroende på hur motorklubbens område utvecklas. Inom området finns en asfalterad parkeringsyta med 60 platser som kan flyttas inom området.

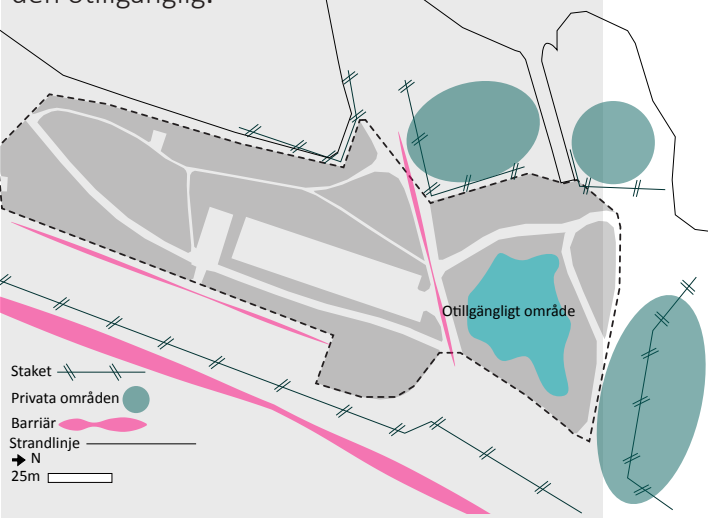

Landmärken

Direkt angränsande och synlig på långt håll även i mörker utgör trappan och bron ett tydligt landmärke inom Väsmanstrand. Norrut finns ett äldre vattentorn och en av Ludvikas, troligen äldsta handelsbodar, karaktäristiska byggnader som utgör landmärken för den som rör sig längs sträckan. Längre söderut tornar industriområdet upp sig i fonden och gör det alltid lätt att orientera sig. Även vattnet och järnvägen kan ses som en form av landmärke och hjälpa till med orienteringen.

Barriärer

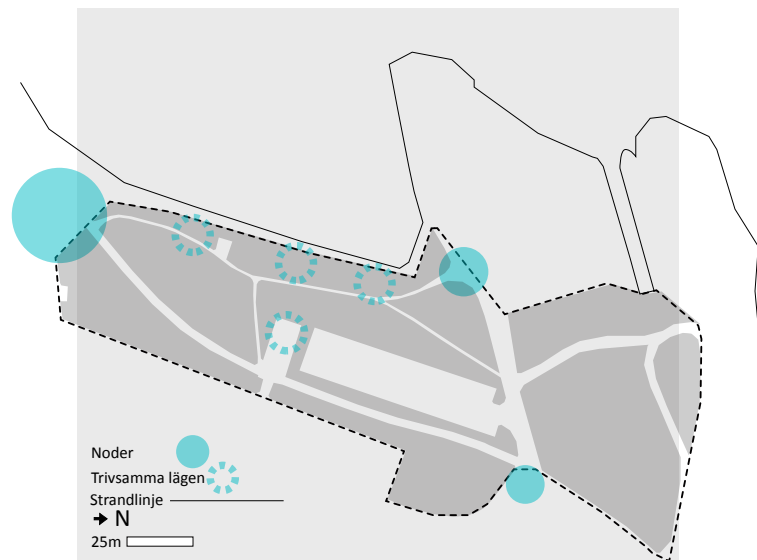
Barriärer finns främst i kanterna till området. En naturlig barriär utgörs av strandlinjen som gränsar till området i väster. I öster gränsar ytan mot en parkering och sedan järnvägsområdet som också blir en barriär. Det finns även staket uppsatta på flera ställen inom och omkring området som kan upplevas som barriärer. Den branta avslutningen i vallens norra ände som tillhör gångbron blir en barriär även siktmässigt. Den norra delen av aktivitetsparken avgränsas från den södra av infarten till restaurang och båtområde. En yta i norr är svagt kuperad med långt gräs och slyvegetation utan några gångar, vilket gör den otillgänglig.

Noder

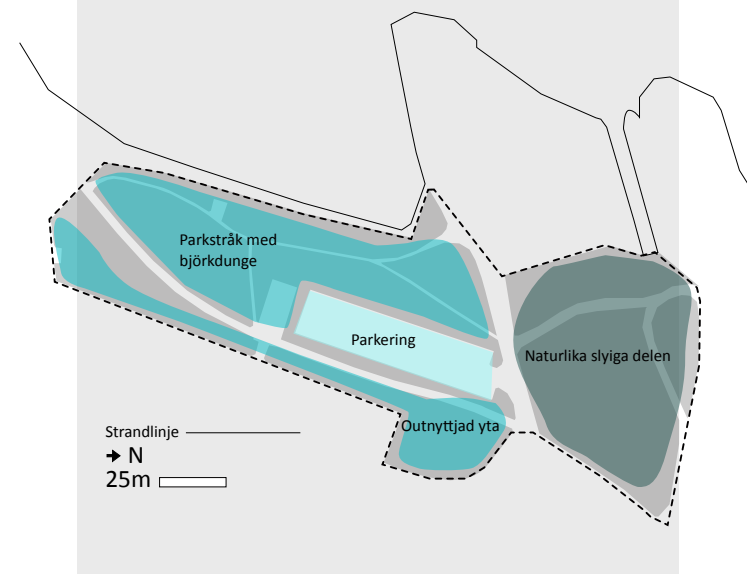
Det finns tre platser i områdets utkant där stråken går ihop och människor möts. Den tydligaste är vid torget där trappan från centrum ansluter till båda gångvägarna. Det två andra lite längre norrut utgörs av platser där infarten till restaurangen korsar först cykelvägen och sedan gångstigen.

I kartan visas också trivsamma lägen som identifierats vid platsbesöken, där nya noder eventuellt skulle kunna uppstå. Trivsamma lägen är platser som identifierats ha bra lokalklimat, rumslighet eller extra vacker utsikt.

Distrikt

I stora drag kan man se att platsen är indelad i två olika karaktärsområden. Den mer naturlika, delen i norr jämfört med den mer planerade och skötta ytan med klippt gräs och stora björkar i söder. Inom det södra området kan platsen ytterligare delas in i tre områden. Parkeringsytan i mitten, parkstråket och björkdungen väster om den och den yta som blir kvar öster om cykelbanan och inte har någon tydlig användning i dagsläget.

SWOT

Styrkor

- Nära koppling till centrum och till ABB
- Många uppvuxna träd
- Etablerat promenadstråk
- Sjönära
- Utsikt över vattnet
- Soligt läge hela dagen
- Stor öppen yta utan tydlig inriktning dvs. fri för nya idéer

Möjligheter

- Karaktäristisk belysning i trappan och på bron
- Björkdungen har potential och ger rumslighet
- Tydligare vattenkontakt
- Karaktären vid de gamla båthusen
- Stor yta i norr som också är svagt kuperad
- Utsikt mot norr
- Fler möjliga rumsligheter

Svagheter

- Bilar måste in i området
- Stor parkering som tar mycket plats
- Buller från väg och järnväg (audiellt och visuellt)
- Privatiserade, inhägnade områden på flera ställen som utgör barriärer
- Dålig belysning
- Vindutsatt
- Smala gångvägar
- Slitna byggnader (vid elskåp) och stödmur med flaggstänger
- Outnyttjat paviljongstak

Hot

- Outnyttjad yta öster om ny cykelväg
- Privatisering fortsätter
- Fler bilar måste in
- Diversifierat osammanhängande område
- Platsen lockar idag oönskade besökare som tar över delar av området (enligt besökare)

ANALYS UTIFRÅN PLATSBESÖKEN

Under de regelbundna platsbesöken har jag observerat och pratat med människor som befunnit sig inom området. Mina slutsatser från dessa tillfällen är att Väsmanstrand är en plats som berör. Det finns många som har åsikter om hur den bör utvecklas. Men också att platsen i princip endast används som genomfart i dagsläget. Trots att jag besökt platsen vid många olika dagar, tidpunkter och väder har användningen varit densamma, med undantag av en något större genomströmning vid lunchtid. Människor går, springer eller cyklar genom området men väldigt få stannar upp. Parkeringsplatsen är sällan ens halvfull.

Min upplevelse av platsen är splittrad. Det är en miljö som tilltalar mig med det vattennära läget och många träden, men känslan förstörs av att en stor del idag är parkering. Läget är fantastisk med direkt närhet till både sjön och staden men samtidigt problematiskt på grund av järnvägen, vilken herlett till begränsade möjligheter att ta sig till platsen. Den nya bron blir en länk och lösning på detta problem. Karaktären är öppen, luftig och grön men platsen saknar innehåll, vilket gör att människor inte väljer att uppehålla sig där.

SAMMANFATTNING AV INVENTERING OCH ANALYS

ANALYS AV FOKUSOMRÅDEN

Nedan presenteras min analys av hur aktivitetsparkens område fungerar utifrån aspekterna lek & aktivitet, tillgänglighet och hållbarhet.

Lek & aktivitet

I dagsläget finns ingen anordnad plats för lek inom området. Men naturen och vattnet i sig erbjuder stora ytor och löst material som är lekvänligt. Många som är ute och motionerar eller går med hunden passerar området. Under sommaren är det också en del aktivitet kring hamnen.

Tillgänglighet

Att ta sig fram över ytan som den ser ut idag torde utgöra vissa svårigheter för människor med funktionsnedsättning. Cykelbanan har en tillgänglig markbeläggning, slät och utan någon större lutning med tydliga kanter. Andra gånger är smala och grusade. Bron i sig ökar tillgängligheten eftersom den gör det lättare att nå Väsmanstrand och aktivitetsparken från stadens centrum, den har också en lång ramp för de som ej kan gå i trappan. I övrigt finns inga särskilda anpassningar för att göra platsen mer tillgänglig.

Hållbarhet

Det som finns på platsen idag är mestadels naturmaterial med lågintensiv skötsel. Materialmässigt kan platsen därför ses som hållbar. Socialt är det svårt att utvärdera eftersom människor i dagsläget inte vistas där. Det som kan sägas om ekologisk hållbarhet är att artvariationen är låg i området för aktivitetsparken.

Utifrån den inventering och analys som gjorts av området har det kunnat preciseras ett antal kvalitetskriterier som tagits som utgångspunkt för programmet. Dessa vidareutvecklas sedan genom gestaltungsarbetet.

Det största problemet är att det finns då lite att göra på platsen. Trots att där finns flera etablerade gångstråk fungerar platsen ändå endast som genomfart. Dessa stråk borde istället utnyttjas till att leda människor till nya aktiviteter som gör att de vill stanna upp.

Platsens karaktär behöver förstärkas, något som skulle kunna utgå ifrån björkarna eller belysning och färg vid bron.

Platsens läge mellan vattnet och järnvägen har både positiva och negativa sidor. Vattnet kan bli en tillgång och ger utblickar medan järnvägen, bilvägen och parkeringarna bör skärmars av för att minska det visuella och audiella bullret. Dock bör sikten in över platsen inte begränsas från stationsområdet.

Belysning är ytterligare ett område som är undermåligt på platsen i dagsläget, vilket kan göra att den upplevs otrygg och därmed socialt ohållbar.

De närbelägna båtklubben och restaurangen kan göra att delar av aktivitetsparken känns privat, något man måste se upp med. Framförallt där staket används för att skärma av båtklubbens områden. Även infarten till restaurangen kan vara ett problem då den delar aktivitetsparkens yta i två delar, därför bör infarten gestaltas på ett sådant sätt att den känns som en del av parken, samtidigt som den ger restaurangen en mer storslagen entré.

Något som kan vara bra att ha i åtanke är att bangolfområdet ska vara inhägnat, det kräver en sammanhållen gestaltning för att passa in i helhetskaraktären och få den att bli en naturlig del av aktivitetsparken.

I och med det utökade arbetet med att stärka platsens karaktär har också hållbarhetsfokuset flyttats från fysisk till social. På *Mötesplats social hållbarhet* som är ett samarbete mellan folkhälsomyndigheten och Sveriges kommuner och landsting beskrivs social hållbarhet som: "... Ett socialt hållbart samhälle är resiliellt, men samtidigt förändringsbenäget och ett samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Det är ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen" (Mötesplats social hållbarhet 2014).

PROGRAM

Nedan presenteras det program som använts som stöd för gestaltningen. Programmet baseras på bakgrundsstudien, inventerings- och analysresultatet samt kommunens önskemål.

Följande ska uppfyllas med hjälp av gestaltningen:

>> FYSISK AKTIVITET

- Många olika aktivitetsmöjligheter
- Öppna flexibla ytor
- Kombination av lek, sport och rekreation
- En estetiskt tilltalande miljö
- Sammanhang mellan olika aktiviteter

>> TILLGÄNGLIGHET

- Släta markmaterial och lutningar
- Tydlig rumslighet och överblick
- Inga avskärmade, utestängande gränser
- Tydliga entréer
- Tydliga färger
- Lugna platser

>> HÅLLBARHET

- Fysisk hållbar material
- Bevara befintliga växter och strukturer
- Tidlös design
- Återanvända material
- Tillföra fler arter

>> KARAKTÄR

- Något unikt
- Skapa sammanhållenheter

>> TRYGGHET

- Mer människor i parken
- Bättre och mer belysning

>> MÖTESPLATSER

- Olika skala
- Där olika aktiviteter korsar varandra

>> TA TILLVARA BEFINTLIGA KVALITETER

- Soligt läge
- Närheten till och utsikten över vattnet
- Karaktären med de uppvuxna björkarna
- Etablerade rörelsestråk
- Stor yta

>> RÅDA BOT PÅ BARRIÄRER

- Parkering mitt i ytan
- Infarten till Piren delar av området
- Kommande staket runt bangolfen
- Staket runt privata området
- Störningar från spårområdet

FUNKTIONER

Utöver programpunkterna delas området in efter de olika funktioner som behöver finnas inom området. Det ska finnas olika typer av aktivitetsytor för lek (ljusblå), träning eller sport (grå), men det ska också finnas lugna platser inom området där man kan varva ner (grön). Det kan vara till exempel platser med bänkar och bord där man kan fika eller grilla, en bänk i ett lummigt parti eller ett stråk att strosa längs. Det ska även finnas någon form av väderskydd inom området.

Där ytorna överlappar och även inom varje typ av område ska det finnas mötesplatser (blå stjärna). Det ska finnas platser i olika skala för större eller mindre möten. Utöver dessa ytor behöver det också finnas parkeringsplatser och toalett inom området.

AKTIVITETER

Dessa aktiviteter bygger på ett urval av önskemål som kommit upp under medborgardialogen som Ludvika kommun har gjort. Aktiviteter som jag strävar efter att få in inom området är:

• Vattenlek, barnbassäng	• Gräsyta för lek och spel i mindre skala, t.ex kubbspel
• Balansgång	
• Studsmattor	
• Gungor	• Frisbee-golf
• Klätterlek	• Bangolfbana med ny tillhörande byggnad
• Träningsgrejor, utegym	• Plats för skridskobana under vintertid
• Skateboardmöjligheter	• Uthyrning av skridskor
• Yta för bollsporter (fotboll och basket)	• Hundrastgård
• Boulebana	
• Yta för gympa, gruppträning	

PROGRAMPLAN

AKTIVITETSYTOR FÖR LK, SPORT OCH REKREATION

De tre områdestyperna för lek, sport och rekreation är utbredda i varsin långsträckt form och överlappar varandra där de möts. Dessa platser blir viktiga mötesplatser och dynamiska punkter.

KONCEPT - VÄSMANBAND

KONCEPTBESKRIVNING

Som en länk mellan historia och framtid kopplar bandet ihop de olika aktivitetsytorna inom parken. Väsmans forna funktion som transportled och den nya bron till centrum blir i och med bandet sammankopplade till en helhet tillsammans med aktivitetsparkens olika delar. Den turkosa färgen symboliserar vatten i en livfull och uppfriskande och hälsosam ton.

Koncept Väsmänband blir också ett svar på tillgänglighetsaspekten då det används som ledstråk, utgör kanter på gångvägar och tydliga gränser mellan olika ytor. Bandet integreras i lek och aktivitet genom att formas till olika lekredskap så som till exempel balansbommar eller gungställning. Hållbarhetsaspekten påverkas främst genom valet av material i bandet och går därför även att tillgodose inom konceptet.

0 25 50 75 100m

Skala 1:1000 (A4)

N

4 VÄSMANS STRANDBAND

VISIONSFÖRSLAG
ILLUSTRATIONER-PLANER
DETALJER

VISION VÄSMANS STRANDBAND

Förslaget Väsmans strandband innehåller många olika aktivitetsmöjligheter, här finns allt ifrån soldäck och grillplatser till agility och utegym. De nya aktiviteterna knyter an till de befintliga redan etablerade gångstråken och blir på så sätt en naturlig del av platsen och människors rörelsemönster.

Genom bandets karaktäristiska form som slingrar sig mellan de bevarade björkarna stärks platsens karaktär. Bandet blir en symbol för parken och dess aktiviteter. Genom färgen och den integrerade belysningen kopplas bandet visuellt ihop med bron och vattnet, två av de befintliga kvaliteterna på platsen. Belysningen förstärks och håller ett samlat uttryck genom hela parken vilket öppnar upp för användning under en längre tid, både vad gäller dygnet och året. Belysningen bidrar även till en tryggare upplevelse i parken.

Längs med stranden finns flera iordninggjorda platser att stanna upp och slå sig ned på. Bland annat på soltrappan eller vid någon av grillplatserna. Övriga delar har en tydlig riktning ut mot vattnet och därigenom dras blickarna ut över sjön. Parkering och järnväg göms bakom en låg mur av återanvänd sten och en grönskande trädrad.

Tillsammans med parkens många programmerade aktivitetsytor finns också en stor gräsyta med plats för spontan fysisk aktivitet, samt en lite mindre gräsyta för till exempel kubbspel.

KARAKTÄR OCH FORM

Parkens karaktär inspireras av den engelska landskapsparken och Roths äng i den norra delen av Väsmanstrand. Aktivitetsparken har fått en stiliserad naturkaraktär med bevarade träd och slingrande gångar. Landskapet i parken förstärks av några nya träd och en svag modellering av uppbyggda kullar i marken. Formerna följer bandets sträckning och skapar på så sätt rumslighet och visuell ledningen. De nya trädgrupperna förstärker detta men gör också att man kan vandra mellan sol och skugga och få olika upplevelser av växtmaterialet.

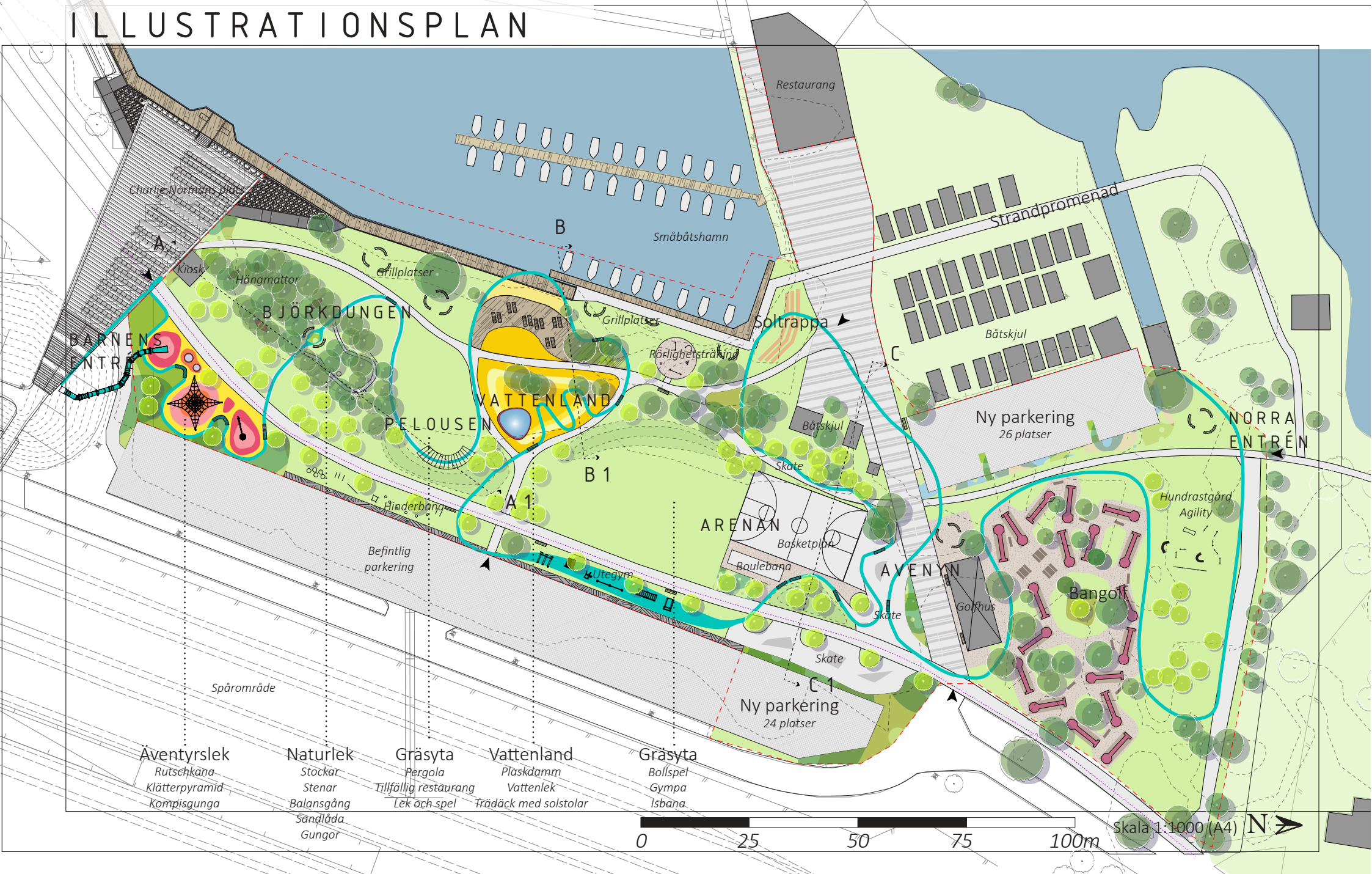
BANDET

Bandet föreslås bestå av lackad metall, ett material med tidsmässigt lång hållbarhet och låg skötselnivå. På vissa delar av bandet monteras sitsar av trä, välj då ett träslag som kan användas obehandlat eller som behandlats med en miljövänlig metod. Även till bänkar kan samma trä eller metall användas, soltrappan och trädäcket byggs av samma sorts trä. Pergolan blir en kombination av bandets metall och soffor som hänger i vajrar.

TECKENFÖRKLARING TILL ILLUSTRATIONPLAN SIDA 49

---	Arbetsområdesgräns
	Bandet
	Entré med entrébåge
---	Motionsspår, del av längre stråk
	Gräsmatta
	Asfaltsyta
	Stenmjölsyta
	Gummiasfalt
	Planteringsyta
	Sand
	Trädäck/Brygga
	Marksten
	Parkering
	Lek-/träningsredskap
	Nya träd, befintliga träd
	Hängmatta
	Bänkar
	Låg mur av återanvänd sten
---	Höjdkurva, ekvidistans 0,5m

ILLUSTRATIONSPLAN

BARNENS ENTRÉ

För att uppmärksamma barnens perspektiv och bjuda in till lek och rörelse redan från början får barnen en egen entré till aktivitetsparken. Från brofästet uppe på vallen sträcker sig en rutschkana ner till marknivå och direkt in i Äventyrsleken. De som inte kan eller vill åka i rutschkanan kan lugnt ta trapporna eller rampen ner från vallen och välkomnas då in i aktivitetsparken genom en portal i bandet. Bandets början uppe vid brofästet kan förslagsvis markeras med ett konstverk då det är ett väl synligt läge både från parken och från stationsområdet.

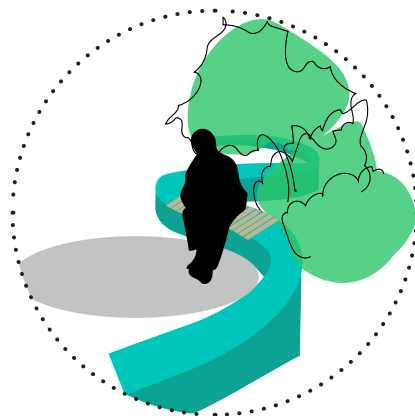
Äventyrsleken är för de lite större barnen, här finns förutom rutschkanan, studs mattor, klätterpyramid och en kompisnurrunga. Lekytan ramar in av lekvänliga buskage som skärmar av mot parkeringen och spårområdet. Lekytan har ett fallskyddsunderlag av platsgjuten gummi i olika färger. Mellan den och vegetationsytan utgör bandet ett kantstöd som på lämpliga ställen också bildar en bänk. De olika färgerna i markbeläggningen hjälper till att skilja de olika ytorna åt utan staket eller snubbelkanter.

Vid Äventyrsleken och basketplanen, platser som behöver vara väl upplysta för att kunna användas under de mörkare timmarna föreslås högre belysningsmaster som kan tändas på plats och som släcks efter en stunds inaktivitet.

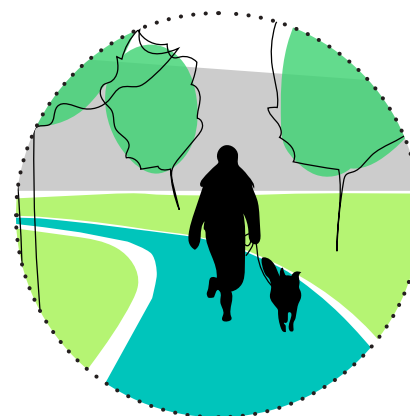
Under sommartid kan en lampa vid brofästet projicera saker på torget, till exempel hopphagar i olika färger.

Skiss över Barnens entré, brofästet och vallen.

Vid Äventyrsleken agerar bandet kantstöd mellan lekytan och planteringsyta, på utvalda ställen övergår det till bänk.

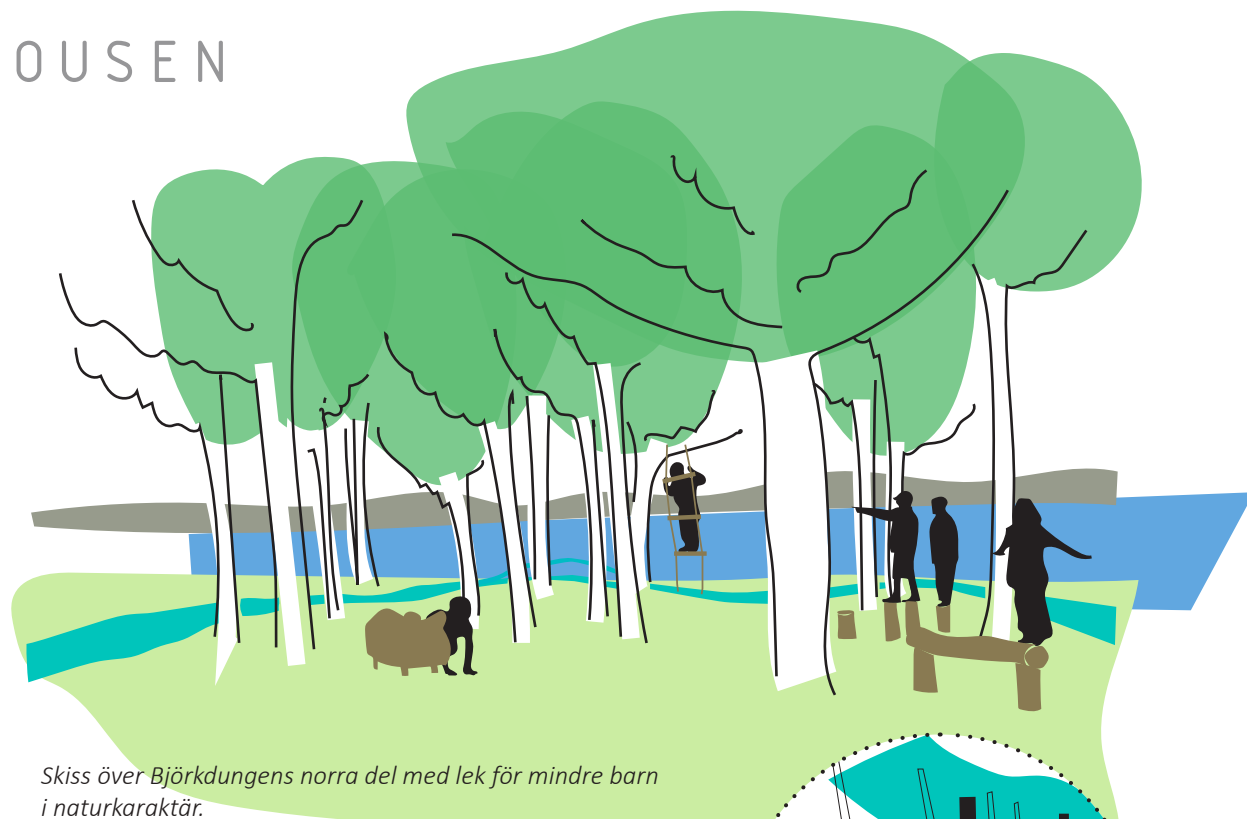
På vissa ställen utgör bandet en mindre gångväg genom parken. En av dem kopplar ihop Äventyrsleken med Björkdungen.

BJÖRKDUNGEN OCH PELOUSEN

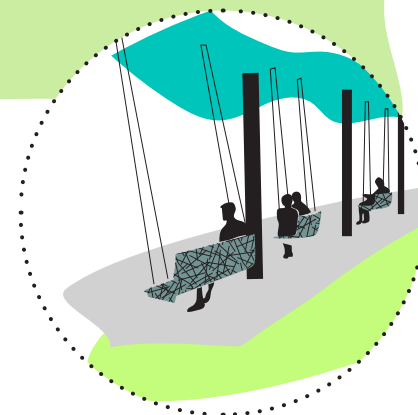
I björkdungens södra del finns plats för hängmattor där man kan slappa i skuggan. Den norra innehåller en lekplats för de mindre barnen. Där finns djurskulpturer, balansbom och hoppstubbar likväl som sand och naturmaterial för fantasilek. Även gungor kan monteras mellan träden. I en glänta mellan dessa två aktiviteter finns en liten iordninggjord sittplats med bänkar och blommande perenner.

Björkarnas trädkronor kan höjas där träden står tätt för att öka sikten och därmed trygghetskänslan utan att ta bort träd som är en stor del av karaktären vid Väsmanstrand.

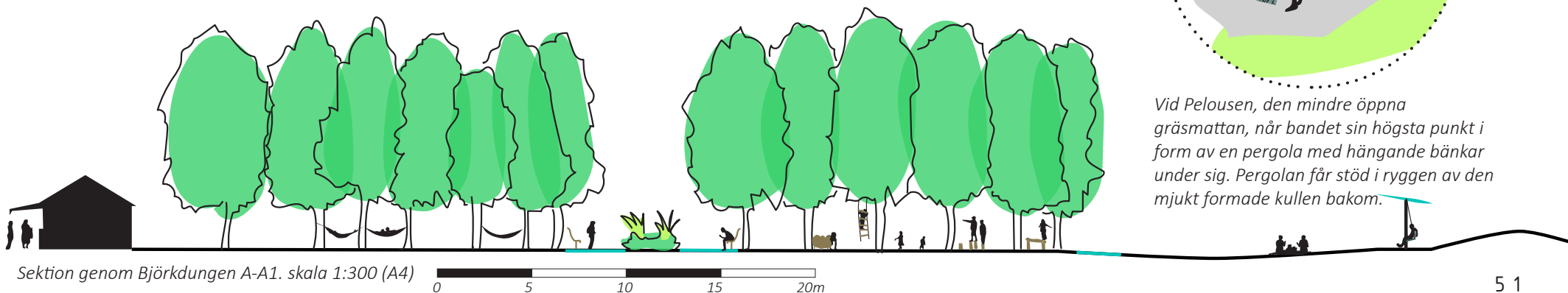
De mindre gångvägarna genom parken förses med pollarbelysning, detta för att ge ett sken som inte bländar och som leder blicken längsmed gången. Vid parkeringarna och vid mindre platsbildningar som boulebanan eller pergolan används en armatur på lägre stolpar för att få ner ljuset till mänsklig skala. Detta markerar att det händer något nytt.

Skiss över Björkdungens norra del med lek för mindre barn i naturkaraktär.

Vid Pelousen, den mindre öppna gräsmattan, når bandet sin högsta punkt i form av en pergola med hängande bänkar under sig. Pergolan får stöd i ryggen av den mjukt formade kullen bakom.

Sektion genom Björkdungen A-A1. skala 1:300 (A4)

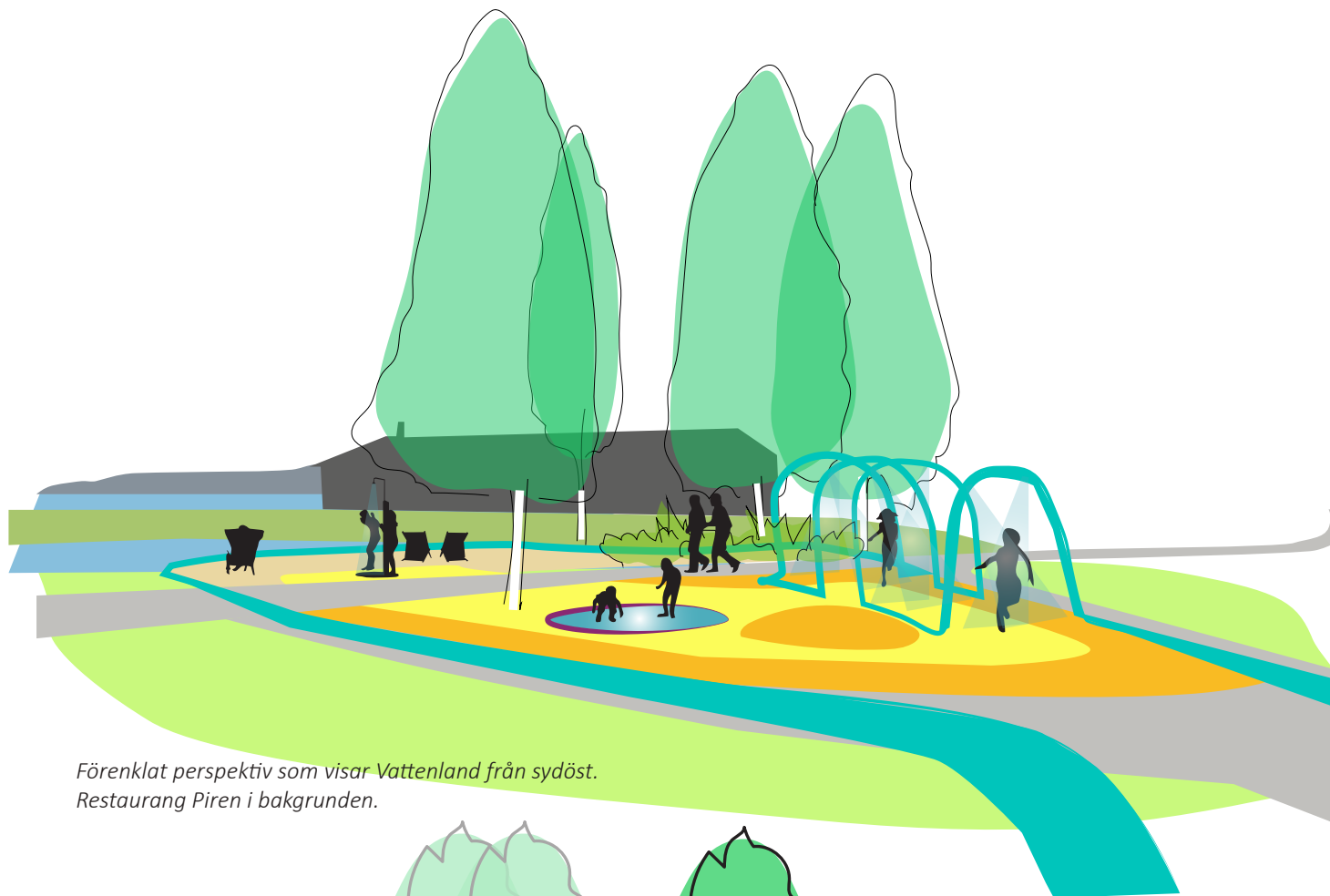
0 5 10 15 20m

VATTENLAND

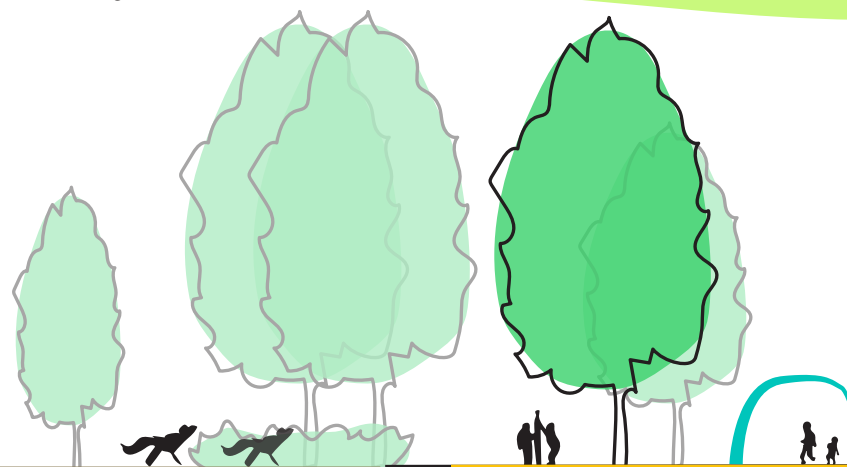
Vattenland är aktivitetsparkens centrala hjärta med utsikt över Väsman. Här kan man leka i en plaskdamm, sola i solstolar eller springa under "regnbågarna". Hela ytan omgärdas av bandet och på den ena sidan lyfts det upp från marken och formar bågar med sprutande vatten- regnbågarna. Mellan soldäcket och strandpromenaden fylls det på med mjuk och ljus sand för att stärka strandkaraktären.

Bandet kan också bli en del av lekutrustningen i parken. Förutom att man springande kan följa bandet, klättra på det eller gå balansgång kan det formas till bågar med sprutande vatten.

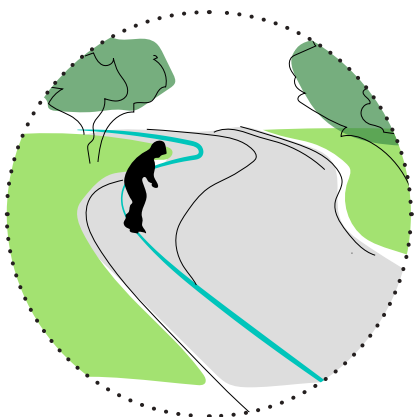
Förenklat perspektiv som visar Vattenland från sydöst. Restaurang Piren i bakgrunden.

Tvärsektion genom hela aktivitetsparken B-B1. skala 1:200 (A4)

ARENAN OCH AVENYN

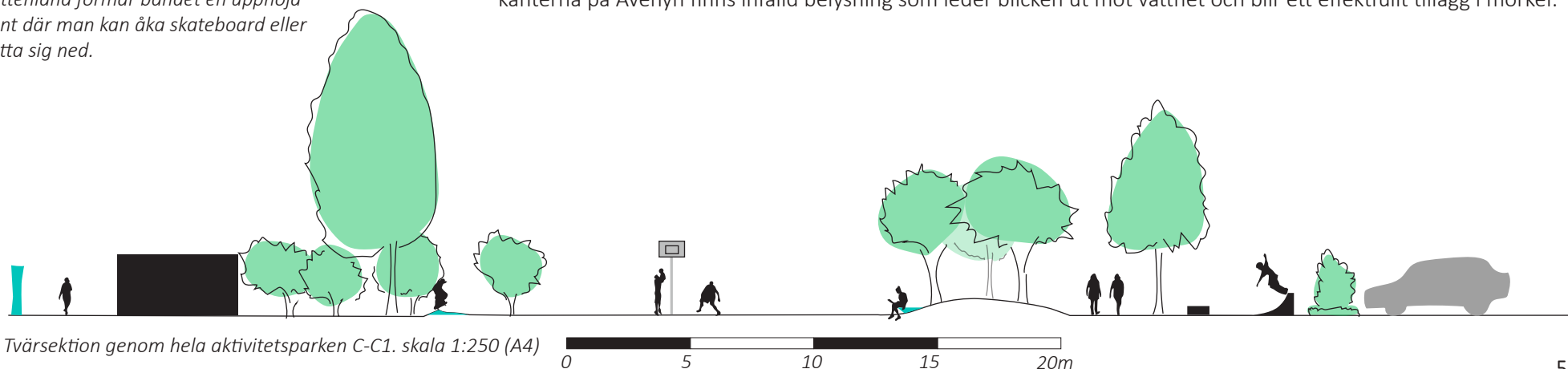
Arenan kallas hela den stora mellersta ytan i aktivitetsparken, här samlas och samsas alla tänkbara sporter. Förutom utegym och en stor öppen gräsyta finns basketplan, boulebana och ett mindre skateområde. Bandet följer kanten av arenan och blir en utmärkt sittplats för publik till de olika sporterna.

Längs gången mellan Avenyn och vattenland formar bandet en upphöjd kant där man kan åka skateboard eller sätta sig ned.

Vid infarten till Piren placeras den nya byggnaden för bangolf och uthyrning skridskor under vintern. Markmaterialet består av marksten som ger en känsla av gåfartsområde och kopplar ihop Avenyn med torget. De större asfalterade gångarna i aktivitetsparken kantas med samma sten för att göra gränserna tydliga. Längs kanterna på Avenyn finns infälld belysning som leder blicken ut mot vattnet och blir ett effektivt tillägg i mörker.

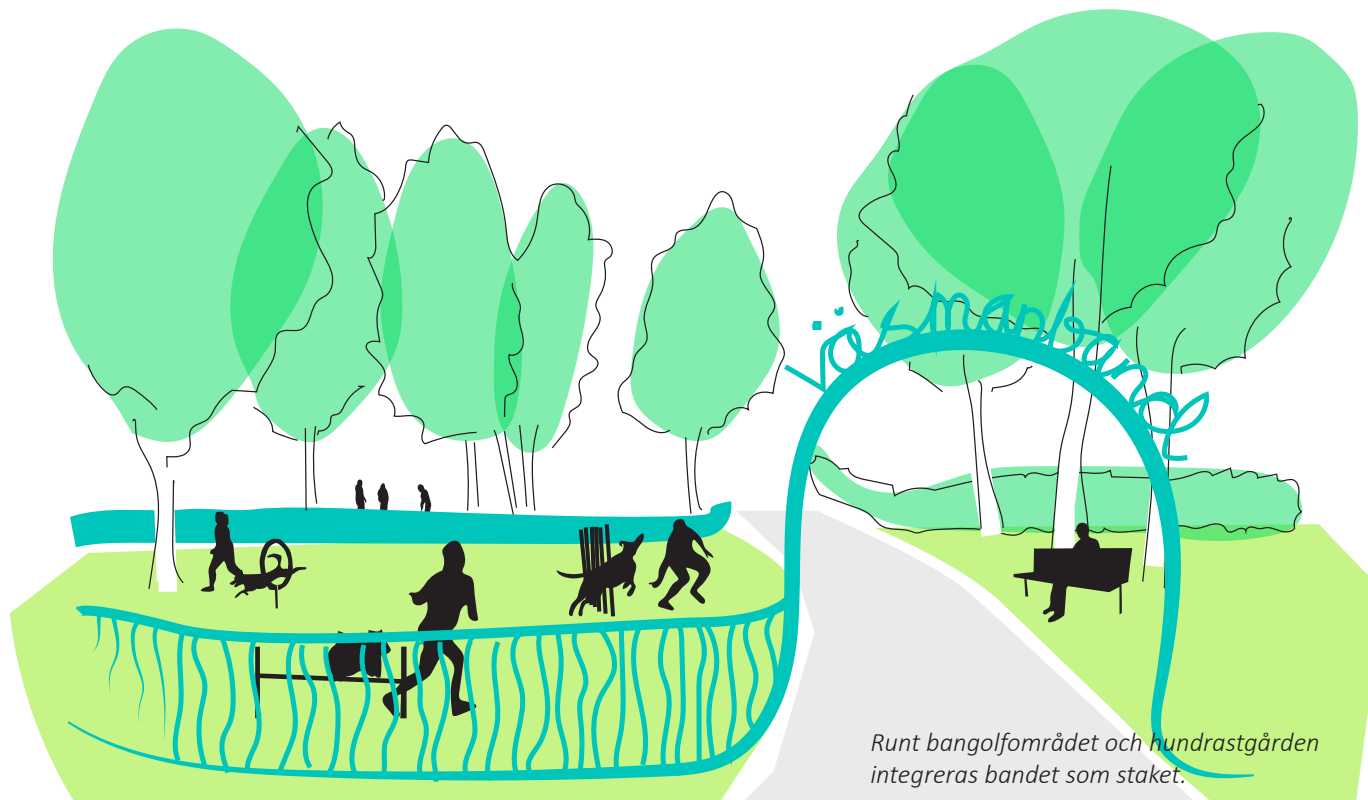
Tvärsektion genom hela aktivitetsparken C-C1. skala 1:250 (A4)

0 5 10 15 20m

NORRA ENTRÉN

Vid den Norra entrén välkomnas besökaren till parken av en entréplats vid bandets portal. Här finns sittplatser och information om parken. I den norra delen av parken finns bangolfområdet och en rastgård med agilityhinder för hundar. Bandet fungerar som staket runt bangolfen och hundrastgården. Detta tillsammans med en enhetlig landskapskaraktär innanför och utanför staketet gör att den norra delen av aktivitetsparken upplevs som en helhet.

Bangolfområdet förses med pollarbelysning som kan förstärkas på utvalda ställen av en högre armatur.

Runt bangolfområdet och hundrastgården integreras bandet som staket.

PRINCIPER

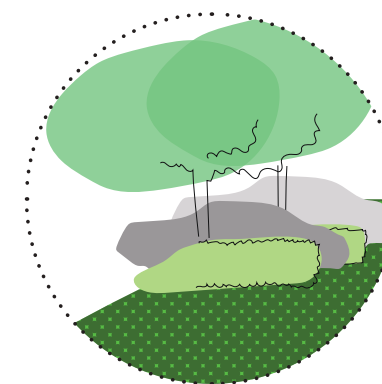
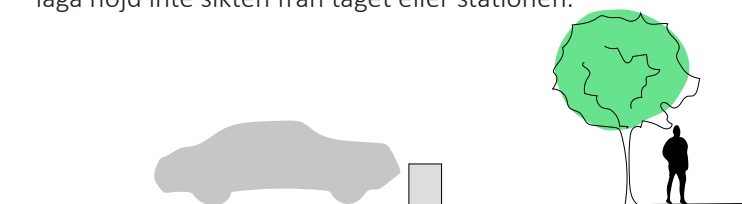
ENTRÉER

Varje entré till parken markeras av en portal av bandet. Detta gör det tydligt att man kommit in i en ny del av Väsmansstrand och förstärker den sammanlänkande verkan som bandet har mellan de olika delarna av aktivitetsparken.

Belysning kan även integreras i bandet. Vid entréerna följer en ljusslinga bandets kant så att portalerna blir synliga och lockande även i mörker.

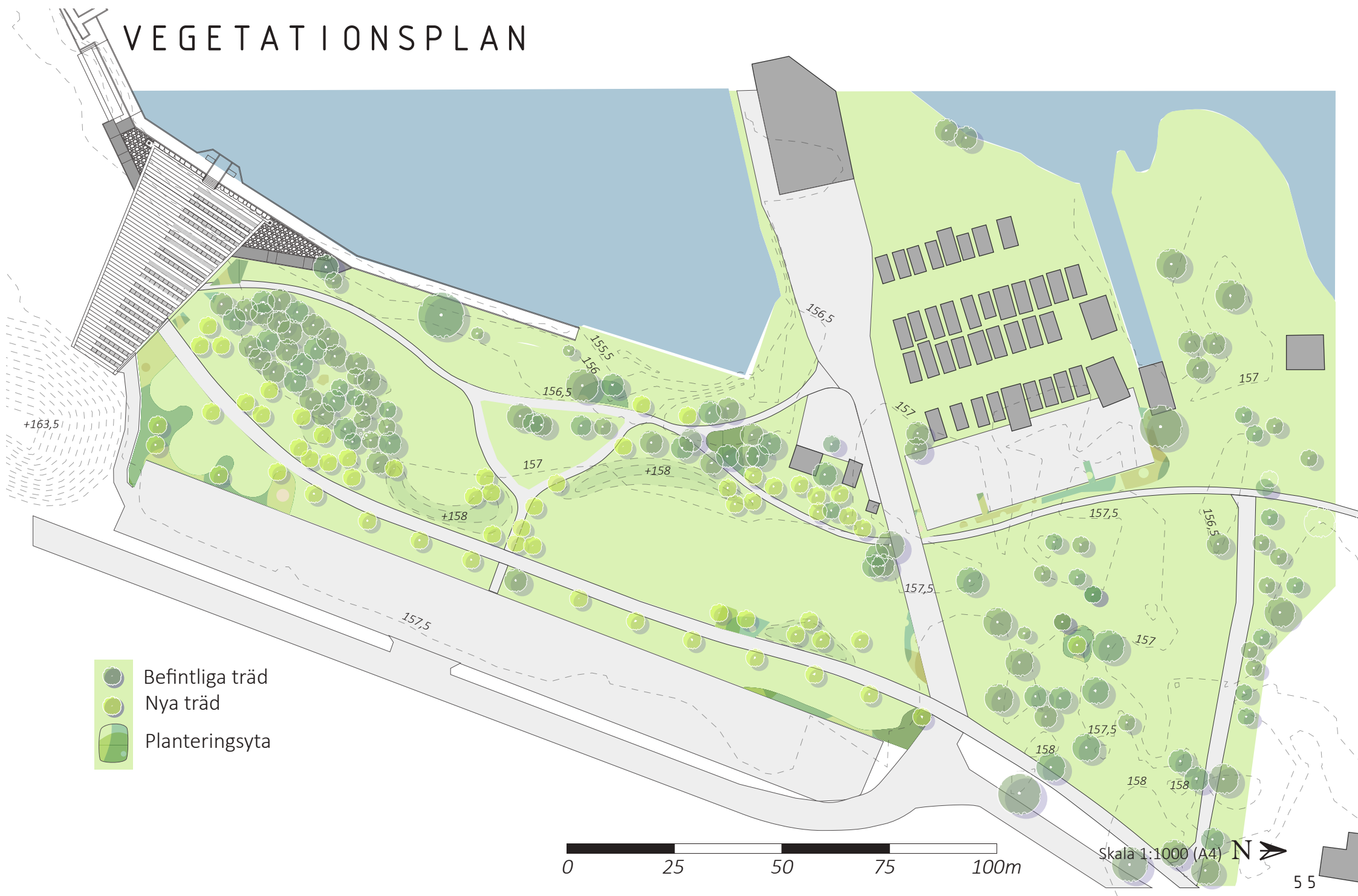
PARKERING

Närmast den befintliga parkeringen mot spårområdet till byggs en låg mur av återanvänd sten. Muren ger en känsla av rumslighet och en avskärmande effekt mot spårområdet och bilparkeringen för den som befinner inne i parken. Samtidigt skymmer den på grund av sin låga höjd inte sikten från tåget eller stationen.

Parkeringsplatserna utformas med hållbara genomsläppliga material och gröna inslag för att smälta in i den övriga parken.

VEGETATIONSPLAN

VEGETATION

NY VEGETATION

Den nya vegetationen i parken är relativt sparsam men så har också det mesta av den befintliga bevarats. Detta både ur hållbarhetssynpunkt och för att de befintliga träden ger parken en karaktär att bygga vidare på.

Den nya vegetationen är tänkt att komplettera den bevarade genom en ökad artvariation som också öppnar upp för fler sinnesintryck. De växter som används bör främst vara säkra kort som tidigare etablerat sig i närområdet kombinerat med ett fåtal mer uppseendeväckande växter.

För att knyta an till den engelska landskapsparkens karaktär förstärks skillnaden mellan de öppna och slutna områdena i parken genom att nya träd planteras. Längs cykelbanan planteras en trädrad som ramar in det stora gräsrummet och leder blicken längs cykelstråket. Det kopplar också samman aktivitetsparken med den södra delen av Väsmanstrand där det redan finns en befintlig trädrad längs cykelbanan. Trädraden hjälper också till att avskärma parken från spårområdet utan att skymma sikten från stationen.

Närmast äventyrsleken och vid skateområdet planteras ett par större buskage av tålig vegetation som ger lä och möjlighet till ytterligare lekmiljöer. På några få utvalda ställen där många passerar kan perenner användas för att skapa blickfång och en lummigare karaktär under sommaren, till exempel närmast torget och vid Avenyn och Vattenland.

Vallens branta avslutning i norr föreslås planteras med sommarblommor som kan skriva ett budskap till resenärer som kommer med tåg till Ludvika.

Vid pergolan kan den rumsbildande egenskapen förstärkas med klätterväxter.

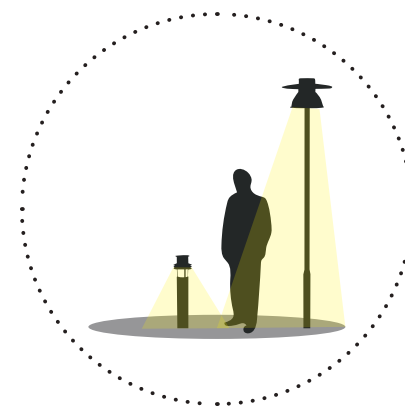
BEFINTLIG VEGETATION

Det mesta av den befintliga vegetationen sparas. Några få träd behöver tas ned vid den nya perkeringsplatsen och eventuellt vid vattenland, beroende på konstruktion. Där björkarna står som tätast kan kronorna stammas upp högre för att öka trygghetskänslan och sikten. Den nya vegetationen är tänkta att komplettera den befintliga genom att bygga vidare på den naturliga karaktären med inhemska arter, men också att ibland kontrastera mot denna.

BELYSNING

Kommunen har beslutat att använda sig av belysningsarmaturen "Stockholmslampan", vilket jag alltså utgått ifrån i detta arbete. Den påbörjade nya dragningen av cykelbanan kantas av "Stockholmslampan". Detta mönster bör fortsätta längs cykelbanan genom hela parken.

För att öka tryggheten på platsen bör även områden utanför gångvägar och platsbildningar belysas. Här görs detta genom markspotlights som belyser träden där de står som tätast. Under vinter förstärks belysningen i parken med ljusslingor i träden längs cykelbanan.

BELYSNINGSPLAN

- Belysning stockholmslampan
- Pollarbelysning längs mindre gånstråk
- Infälld belysning i markbeläggning
- Platser med kompletterande belysning på stolpar
- ☼ Belysningsmast som kan tändas och släckas
- Belysning infälld i bandet
- Träd belyst underifrån

0 25 50 75 100m

Skala 1:1000 (A4) N ➤

5 REFLEKTION

FOKUSGRANSKNING-DISKUSSION
KÄLLOR-BILAGOR

GRANSKNING AV FÖRSLAGET

De frågeställningar som arbetet skulle svara på var: *Hur kan en aktivitetspark i Ludvika utformas för att inrymma fler aktiviteter, få en tydligare karaktär, bli hållbar och tillgänglig?* och *Hur kan lek, sport och rekreation integreras med varandra som en del i ett större park- och rekreationsområde som Väsmanstrand?*

Nedan utvärderas förslaget utifrån de tre fokusområdena lek & aktivitet, tillgänglighet och hållbarhet. Jag har utgått ifrån de sammanfattande punkterna som redovisas i kapitel två för varje fokusområde för att bedöma hur/om förslaget blivit en lösning på frågeställningen.

LEK & AKTIVITET

Lekytorna placeras i ett utdraget stråk som mindre rum med koppling emellan. Äventyrsleken närmast entrén, sedan Björkdungen och Vattenland. De befinner sig i olika miljöer med skilda karaktärer. Bandet gör att de olika platserna för lek hänger ihop. Att de är placerade med ett sådant avstånd att man får en tydlig visuell kontakt mellan dem gör att man lockas vidare att fortsätta leken till nästa yta och skapar sammanhållenheter. Även riktningen på till exempel rutschkanan gör att man skjutsas vidare till nästa lekmiljö. I och med att lekytorna är utspridda korsar de andra aktiviteter där mötesplatser och dynamiska punkter kan uppstå. Ytans storlek är något som är svårt att påverka men en stor del av den yta som finns till mitt befogande har använts till lek och aktivitet.

Att skapa mötesplatser har varit en av de viktigaste

punkterna jag arbetat med och därför återfinns flera sådana i olika skala och miljö i mitt förslag. Till exempel grillplatserna, soltrappan och hängmattorna. De stora öppna gräsytorerna kan fungera som större mötesplatser för anordnade aktiviteter. Jag anser att parken erbjuder plats för alla besökare då den bland annat har bänkar vid lekytorna för medföljande föräldrar. Entréerna till aktivitetsparken blir tydliga i och med bandets bågar.

Att hitta en balans mellan spänning och säkerhet, och även tillgänglighet har varit något av det svåraste inom fokusområdet lek & aktivitet. Genom att dela in leken i ytor med olika svårighetsgrad, hoppas jag att det kan finnas något som känns spännande för alla barn utan att för den skull skapa för stora risker. Äventyrsleken riktar sig till lite äldre barn medan leken i björkdungen passar de mindre. Vatten har tagits in på flera olika sätt i lekmiljöerna, då framför allt vid Vattenland, och det finns gott om löst material tack vare den bevarade naturlika karaktären. Att kunna leka ensam eller avskilt och samtidigt kunna se andra är något jag själv kan identifiera mig med och det känns därför viktigt. Jag tror att framförallt lekytan i björkdungen kan erbjuda detta.

Även trygghet har varit en av de punkter jag ägnat mycket tankekraft och det har jag arbetat med främst genom belysning och läge och karaktär på vegetation. Dock har arbetet med vegetation prioriterats ned i detta arbete då det var andra

aspekter som låg i fokus. Vegetation är därför något som behöver utredas djupare innan man går vidare med förslaget. I den nya belysningsplanen är alla gångvägar belysta och vissa platser markeras med en annan typ av belysning. Även ytorna mellan gångvägarna är svagt belysta med markspotlights under träden. Detta gör det svårare att gömma sig i mörkret och lättare att få en överblick över ytan.

Väderskydd var en sådan sak som prioriterades ned i visionsgestaltningen, pergolan ger skydd liksom det naturliga taket av träden, men för att inte skymma utsikten över vattnet har jag inte lagt till några fler byggda element. Vid Äventyrsleken och skateytan finns buskage som ramar in och skyddar mot vind och buller.

Inspirationen från de engelska landskapsparkerna har hjälpt mig att skapa en plats med varierade rum. Jag hoppas att innehållet i parken ska kunna stimulera flera sinnen, men detta är en punkt där växtmaterialet spelar en stor roll och kan därför utvecklas ännu mer. En lekfull och färgglad gestaltning hoppas jag också kan locka människor att röra på sig mer.

TILLGÄNGLIGHET

Den färgglada gestaltningen blir en tydlig kontrast till den naturlika karaktären i övrigt. Bandet kan hjälpa till att få struktur och överblick över området, och ger även tydligare rumsindelningar. Markbeläggningen skiljer sig åt mellan gångar och iordninggjorda platser för att tydliggöra dessa. Till exempel är gångvägarna i asfalt med platserna kan

ha en markbeläggning av marksten, stensjöl eller gummiastfalt. På detaljnivå kan tillgängligheten förstärkas med hjälp av skyltar vid parkens entréer som ger en överblick över området och vad som finns att göra där.

Lugna platser varvas med aktivitetsytor. I Björkdungen kombineras både lek och lugn. De lugna platserna koncentreras till platser nära vattnet där man har utsikt över sjön eller kan titta på andra som utför aktiviteter. Sittplatser finns både där bandet utgör bänkar, som hängmattor mellan träden och vanliga parkbänkar, men även solstolar och soltrappan. Bänkar kan fås i olika utförande med/utan armstöd och ryggstöd och i olika höjd för att passa alla, men detta gestaltas på detaljnivå. Sittplatserna är utspridda i hela parken, främst i soliga lägen men även i skugga under träd för att erbjuda olika klimat. Toaletter finns det plats för vid torget och i samma hus som badgolfen.

Gränser har varit svårt att förhålla sig till då man inte vill ha några barriärer som hindrar framkomlighet eller gör att någon yta känns mindre offentlig. Det är också en av de punkter där motsättningar finns mellan olika funktionsnedsättningar. Till exempel kan ett staket vara en tydlig och bra avgränsning för barn med nedsatt kognitiv förmåga men utgöra ett hinder för de som har svårt att röra sig. Jag har valt att markera gränser med materialövergångar och färger istället för upphöjda kanter eller staket, för att säkra framkomligheten.

Bredare gångar är något annat som gör platsen mer tillgänglig. Ledstråk har inte gestaltats med något specifikt som sinusplattor eller liknande utan tydliga kanter, färger och materialövergångar får utgöra detta. I en mer detaljerad gestaltning kan detta utredas vidare.

Belysning gynnar både tillgänglighet och social hållbarhet eftersom den bidrar till att skapa en trygghetskänsla. Därför har det varit en viktig del i gestaltningen även utifrån tillgänglighetsaspekten.

HÅLLBARHET

För att gestalta en hållbar plats är det viktigt att den är flexibel. Tillsammans med parkens många programmerade ytor finns det också plats för spontan aktivitet och flera av de programmerade ytorna kan användas på olika sätt. Basketplanen kan till exempel med enkla tillägg användas även till andra sporter så som badminton eller volleyboll.

Det är svårt att veta om en design är tidlös eller ej, men genom att inte göra för stora ingrepp, bevara mycket av den karaktär som finns och förstärka den ökar man sina chanser. Inspiration från något som stått sig sedan 1700-talet borde också resultera i en gestaltning som blir mer tidsmässigt hållbar. Vilket jag anser att jag har gjort i och med den engelska landskapskaraktären.

Materialen i parken har valts både utifrån hållbarhet och tillgänglighet vilket gör att hårdgjorda ytor ibland behövt vara något bredare och att material som kan vara svårare att

anlägga har föreslagits. Tillgängligheten har här prioriterats före ekonomi och i viss mån hållbarhet. Till exempel att använda gummiastfalt som fallskyddsunderlag istället för sand eller barkflis som kan vara lättare att anlägga.

Det finns inte mycket material att återanvända på platsen men mycket av den befintliga strukturen och växtmaterialet har bevarats. Stenblock som finns längre söderut inom Väsmanstrand föreslås återanvändas till en mur.

Parkens aktiviteter ska locka fler människor att vistas där, vilket i sin tur bidrar till ökad trygghet. Gränser mellan privat och offentligt är något som behöver arbetas vidare med, mitt förslag bygger på att staketet vid bryggorna kan tas ned eller utformas på ett mer estetiskt tilltalande sätt så att alla kan komma nära vatten och känna sig välkomna.

S L U T O R D

Sammanfattningsvis innebär förslaget att arbetsområdets yta utnyttjas på ett bättre sätt. Den blir mer innehållsrik och får en starkare karaktär, vilket förhoppningsvis även kan få människor att vilja vistas där.

Anvisningar för lekredskap och detaljer som till exempel bänkar och ledstråk har varit svårt att påverka i den skala och detaljeringnivå som jag arbetat med och bör därför utredas mer i detaljprojektering. Olika storlekar och svårighetsgrad samt flexibilitet bör då vara ledord.

RESULTATDISKUSSION

Syftet med arbetet var att ta fram ett gestaltungsförslag för en aktivitetspark i Ludvika. Fokus skulle ligga på att skapa en plats som inbjuder till lek och aktivitet och som är tillgänglig och hållbar.

Förslaget är grundat i platsens förutsättningar och problematik och är en möjlig lösning för just Väsmanstrands aktivitetspark men arbetet kan också användas som inspirerande exempel för andra aktivitetsparker.

Avsikten har varit att visa att det går att göra en intressant och estetiskt tilltalande gestaltning som samtidigt är tillgänglig och hållbar.

Genom att arbeta med en aktivitetspark ville jag också slå ett slag för rörelse. Att inte bara barn utan även ungdomar, vuxna och äldre har behov av och bör ges möjligheten att röra på sig i den offentliga miljön.

Eftersom uppgiften introducerades av Ludvika kommun ville jag i stor utsträckning förhålla mig till deras önskemål om vad platsen skulle innehålla. Extra mycket eftersom de gjort en medborgardialog och fått in många önskemål den vägen. Detta kan ha medfört vissa begränsningar av innehållet men gällande utformningen och karaktären har jag varit mer fri och kunnat arbeta fram en egen idé.

I litteraturstudien framkommer det ett antal punkter som ska gynna lek och aktivitet,

tillgänglighet och hållbarhet. Under granskning av fokusområden diskuteras dessa i förhållande till min gestaltning.

De viktigaste lärdomarna jag tar med mig från arbetet kan sammanfattas i tre punkter:

Balans och skala

Att arbeta med ett så pass stort projekt i översiktlig skala men samtidigt fokusera på flera olika saker är svårt. I avvägningar mellan de olika fokusområdena har lek & aktivitet ofta fått företräde. Detta beror av den översiktliga skalan då tillgänglighet och hållbarhet känns som att de är lättare att tillgodose i en mer detaljerad skala om det bara funnits någon tanke kring dem från början.

Karaktär

Arbetet kom att handla mer om karaktär och platskänsla än vad som först planerades. Detta för att den svaga karaktären framkom som ett av de största problemen i analyskedet. Arbetet med platsens karaktär är starkt förknippat med identitet, då det är identitet och platskänsla man vill åstadkomma genom karaktären. Men att arbeta med identitet är svårt. Identitet är främst något kulturbetingat som beror av människorna som besöker en plats och kan därför lätt bli påtvingat om någon utifrån kommer och försöker tillföra detta. Det jag strävat efter att få fram är främst en visuellt karaktär som gör platsen unik. Det i sin tur hoppas jag ska få människor att vistas på platsen och också ge den sin egna kulturella identitet.

Hållbarhet

Hållbarhet är som nämns tidigare i detta arbete ett komplext begrepp. Det finns många typer av hållbarhet och de flätas samman med varandra. Från början var fysisk hållbarhet den viktigaste typen i detta arbete men det har mer och mer dragit åt social hållbarhet där den fysiska blir en förutsättning. Den sociala hållbarheten är starkt knuten till identitet. Det är svårt att avögra om en plats som knappast används kan vara socialt hållbar, men om man skapar aktivitetsmöjligheter så att den börjar användas finns det i alla fall något att utgå ifrån.

B A N D E T

Bandet har enligt min mening verkligen fyllt sin uppgift. Det kändes som ett självklart val att gå vidare med det konceptet och det har hjälpt mig genom min gestaltning. Bandet är också det som ger platsen dess unika karaktär genom att det knyter ihop alla olika aktiviteter till en helhet. Det bidrar till tillgänglighet genom att ge platsen en tydlig struktur med tydliga rum. Till lek och aktivitet genom att locka människor till parken och att vara en del av lekredskap och sportytor. Det bidrar även till (främst social) hållbarhet genom att ge karaktär och locka människor till platsen.

METODDISKUSSION

PLATSBESÖK

De regelbundna platsbesöken som metod trodde jag skulle vara ett enkelt sätt att ta till sig platsen och få en känsla för om den gestaltning man föreslår "blir rätt". I efterhand tycker jag dock att det ändå var svårt att avgöra och att det finns delar av gestaltningen som fortfarande skaver lite. Det går alltid att arbeta mer med en gestaltning men till sist måste man sätta ned foten och vara "klar" för att hålla sig inom tidsramen.

Platsbesöken har trots allt gett mig en bra och bred bild av området, men jag tror att om jag varit där under sommaren också hade det funnits ännu mer att upptäcka.

Genom platsbesöken har jag fått förstå att en plats kan innehålla människor utan ett egentligen användas och det var det jag ville ändra på genom min gestaltning.

Under platsbesöken pratade jag med några personer som spontant kom fram till mig och undrade vad jag gjorde. Detta hade kunnat utvecklas för att få en ännu djupare förståelse för platsen. Då med ett slumpartat val av intervjupersoner för att fånga upp olika åsikter.

INSPIRATIONSPROJEKT

Besöken vid olika inspirationsprojekt hade kunnat utvecklas genom att i förväg ha en bestämd mall över vad som skulle undersökas på de olika platserna.

LITTERATURUNDERSÖKNING

Tidsbegränsningen har gjort att min litteraturundersökning inte riktigt gått på djupet inom något av fokusområdena. Det hade varit bättre att välja ett av de tre för att verkligen kunna sätta sig in i det. Fokusområdena valdes dock utifrån kommunens önskemål om platsen och det var därför relevant att försöka arbeta med alla tre.

Lek och aktivitet

Lek och aktivitet har i teoridelen mest handlat om lek för barn. Detta kommer sig av att jag från början såg lek som en aktivitet och ville erbjuda och uppmuntra även vuxna att leka. I förslaget är däremot lek och sport två olika aktivitetsformer. Jag borde ha läst på och skrivit mer om andra aktiviteter än lek i min litteraturstudie, men detta begränsades av tiden och jag prioriterade att istället gå djupare med mitt förslag.

VIDARE FRÅGESTÄLLNINGAR

Om ett liknande projekt skulle genomföras som examensarbete skulle det vara intressant att se det med andra fokusområden. Eller att man arbetar med bara ett i taget för se om man kan komma längre. Själv har jag blivit inspirerad att gå mer i detalj nästa gång och känner att jag därigenom skulle ha större möjlighet att arbeta med tillgänglighet och hållbarhet.

Andra fokusområden skulle kunna vara; jämställdhet, åldersgrupper/ målgrupper, årstidsaspekter, växtmaterial, osv.

Just växtmaterial hade behövt få mer fokus från början. Det har stor betydelse för platsens karaktär, rumslighet, lokalklimat och sinnesupplevelser. Det är också intressant med växter eftersom platsen ligger i en annan växtzon än vi arbetat i tidigare och därför blir det ett annat spann av växter att arbeta med.

Ytterligare en stor frågeställning kom upp redan i början av arbetet. Det handlar om människors olika uppfattning om en plats. Jag som kom in i det här projektet när det redan påbörjats verkade ha en annan bild av platsen än de som sett den "från början". Hur påverkar vår relation till platsen våra möjligheter att se dess positiva och negativa sidor? Hur kan man och bör man påverka/förändra/dra nytta av den förutbestämda inställningen till en plats?

KÄLLOR

Arvidsson, S. & Nilsson, M. (2013) *Med leken i fokus: Ett gestaltungsförslag för Vittra förskolegård i Vallentuna*. Examensarbete, Institutionen för stad och land. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet. http://stud.epsilon.slu.se/5804/1/arvidson_s_nilsson_m_130704.pdf [2016-04-18]

Bergsjö, A., Bensch, Å., Roman, T. & Qvarnström, K. (2015) *Material i utemiljö och miljöpåverkan*. Alnarp: Movium fakta

Faskunger, J. (2007) *Den byggda miljöns påverkan på fysisk aktivitet*. Stockholm: Strömbergs distribution. http://www.norskfriluftsliv.no/wp-content/uploads/2016/03/R200703_Byggd_miljo_web1.pdf [2016-05-18]

Gråhed, J. (2008) *Att växa i lekmiljöer: Hållbar och funktionell växtanvändning i lekmiljöer för förskolebarn*. Examensarbete, Institutionen för stad och land. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet. <http://ex-epsilon.slu.se/2732/1/attv%C3%A4xalekmilj%C3%B6er.pdf> [2016-04-18]

Göteborgs stad, Park och natur. (2012). *Riktlinjer för tillgängliga lekplatser*. Göteborg: Landskapsgruppen AB. https://goteborg.se/wps/wcm/connect/65c98ce5-5f0a-4969-9af7-fb3b20e6bc24/Tillg%C3%A4ngliga+lekplatser_20121001.pdf?MOD=AJPERES [2016-04-18]

Handisam, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet. (2013) *Tillgängliga natur- och kulturområden: Handbok för planering och genomförande av tillgänglighetsåtgärder i skyddade utomhusmiljöer*. Rapport 6562. Bromma: Arkitektkopia AB. <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6562-1.pdf?pid=8057> [2016-04-18]

Hellström, L & Leine, B. (2012). *Tilltalande tillgänglighet: Om utformning av allmänna platser utomhus - för alla människor*. Stockholm: Arkus [file:///C:/Users/Kajsa/Downloads/705_Arkus_TT_120904%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Kajsa/Downloads/705_Arkus_TT_120904%20(1).pdf) [2016-04-18]

Jerleke, A. (2012) *Lek i grönt! : Ett förslag om att skapa ett woodland med goda förutsättningar för lek i Vikenparken, Höganäs*. Examensarbete, Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap. Alnarp: Sveriges Lantbruksuniversitet. http://stud.epsilon.slu.se/5306/7/jerleke_a_130228.pdf [2016-04-18]

Lind, J. (2015) *Lek för livet - Hur leken kan uppmuntras av vår omgivning*. Kandidatarbete, Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap. Alnarp: Sveriges Lantbruksuniversitet. http://stud.epsilon.slu.se/7240/1/lind_j_140908.pdf [2016-04-18]

Lindh, H. (2010) *Att inspirera till lek på en lekplats i Kumla*. Examensarbete, Institutionen för stad och land. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet. http://stud.epsilon.slu.se/891/1/lindh_h_100303.pdf [2016-04-18]

Ludvika kommun. (2013a) *Väsmanstranden förutsättningar*. Ludvika: Ludvika kommun

Ludvika kommun. (2013b) *Öp Ludvika 2030*. Ludvika: Ludvika kommun

Ludvika kommun. (2013c) *Väsmanstranden medborgardialog*. Ludvika: Ludvika kommun

Ludvika kommun. (2014) *Vision Väsmanstrand, Ludvika*. Ludvika: Ludvika kommun

Ludvika kommun (u.å) *Säkra, trygga och tillgängliga lekparkar i Ludvika kommun*. Ludvika: Ludvika kommun

Lynch, K. (1960) *The image of the city*. Cambridge: The M.I.T. press & Harvard university press.

Länsstyrelsen Stockholms Län (u.å.) *Den engelska landskapsparken*. <http://www.nationalstadsparken.se/default.aspx?id=2880&ptid=0> [2016-04-19]

Malmö stad (2005) *Hållbarhet: handlingsprogram för arkitektur och stadsbyggnad 2005*. Malmö: Wiking Malmö

Mårtensson, F. (2004) *Landskapet i leken: En studie av utomhuslek på förskolegården*. Doktorsavhandling, Institutionen för landskapsplanering. Alnarp: Sveriges Lantbruksuniversitet. <http://pub.epsilon.slu.se/803/1/Fredrika20050405.pdf> [2016-04-18]

Mötesplats social hållbarhet. (2014): *Social hållbarhet, definition av social hållbarhet*. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/motesplats-social-hallbarhet/social-hallbarhet/> [2016-05-17]

Nationalencyklopedin (2016) *Leka*. <http://www.ne.se> [2016-02-23]

Nola industrier AB (u.å.) *Material och underhåll*. [broschyr]. https://cdn.nola.se/wp-content/uploads/Material-och-underh%C3%A5ll_Nola.pdf [2016-02-26]

RBU, riksförbundet för rörelsehindrade barn och unga (2006) *Leka för livet*. Hässleholm: Norra Skånes Offset

Skolverket (2010) *Läroplan för förskolan*. Stockholm: Edita

Stadsbyggnadskontoret, Lund. (2011) *Idébok: Tillgänglig lekplats*. Lund: Lunds kommun

Svenska akademiens ordbok. (1932) *Hållbar*. http://www.saob.se/artikel/?seek=h%C3%A5llbarhet&pz=1#U_H1601_209053 [2016-04-20]

Turenscape .(2008) Qinhuangdao Red Ribbon Park. <http://www.turenscape.com/english/projects/project.php?id=336> [2016-05-17]

Åkerhielm, S. (2015) Drift och underhåll- förutsättningar för ett hållbart samhälle. *Gröna trender*, 8 september 2015. <http://www.gronatrender.se/article.php?id=194> [2016-05-04]

MUNT L I G A K Ä L L O R

Persson 2016. Samtal med Marie Persson, grönytestrateg på Ludvika kommun, den 2 februari 2016.

Berg 2015. Samtal med Torkel Berg, planarkitekt på Ludvika kommun, den 25 november 2015.

B I L D E R

Sida 29. Bilder på Hagaparken vid creative commons.

1. *In the Haga Park*, Gunilla G. <https://www.flickr.com/photos/nillanilzon/14832944534/in/photostream/>

2. *Hagaparken*, David Hall. <https://www.flickr.com/photos/moonhouse/2851671458/in/photolist-5kZyZh-8hKPK-8hKRU-8hKA6-8hKNJ-8hKXH-8hKZI-8hKRI-8hKT4-8hKQq-8hKWC-8hKUv-gzDsoL-gzDnEr-gzDpjP-gzDkSD-gzDmsM-gzDqyU-gzCW4L-54pCLY-7tFG7v-gzDjQD-oYDG53-iG9Sg-jZFuKe-gzDpxf-gzDNb8-6w1Z6c-8hKDF-8hKCF-7tKD7f-iG9RX-7ZZCni-6w1ZdZ-5bS5vK-iG9Ug-8hKYS-6w1Z8B-7ZZynM-8hKzj-813GdE-8hKxZ-8hKVp-iG9RG-5bWmmq-iAcVB-o895dJ-5bWkY7-5bWn1Q-5bS4S6>

BILAGA 1

vad kan vi göra?

Referenser:

1. Göteborgs Stad, 2012
2. Hellström & Leine 2012

3. Handisam, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet 2013
4. Stadsbyggnadskontoret Lund, 2011
5. Myndigheten för delaktighet 2015

SYN

Människor med nedsatt syn kan ha svårigheter att orientera och förflytta sig (2) och tolka synintryck (1). Detta kan också bilda till att det blir svårare att känna sig trygg på en ny plats (4). Därför är det viktigt att arbeta med kontraster och ledstråk, olika taktila markmaterial och rumsligheter.

HÖRSEL

Nedsatt hörsel är ofta sammankopplat med balanssvårigheter (4). Man hör ljud på ett annat sätt och har svårare att lokalisera var ljud kommer ifrån (4).

RÖRELSE

Det man kanske inte tänker på är att trots rörelse/gångsvårigheter behövs utmaningar som måttliga backar och nivåskillnader (1). Väldigt olika förutsättningar beroende på orsak. Gränser, markmaterial och markens lutning är av största vikt, men också möjligheten till vila.

KOGNITIV

”Med kognition menas förmågan att minnas, orientera sig i tid och rum, problemlösningsförmåga, numerisk förmåga, språklig förmåga med mera” (3, s.19). Det är en väldigt heterogen grupp och svårt att generellt säga vad tillgänglighet betyder i detta sammanhang (3). Men många har ett stort behov av att fortsätta leka upp i vuxen ålder (4). Det kan vara svårt att tolka situationer och sälla intryck(1).

UTFORMNING

- Tydlig och rätvinklig struktur^{1, 4}
- Större fokus på andra sinnen som hörsel, smak och känsel¹
- God belysning som ej är bländande⁴
- Möjlighet att komma nära alla lekredskap⁴
- Starka färgkontraster^{1, 4}
- Taktilt och visuellt markerade nivåskillnader och utstickande delar⁴
- Avgränsningar i marknivå, inga vassa kanter, kanter kan bli ett hinder⁴
- Ledstråk, tydliga kanter^{3, 4}
- Varierande underlag för att visa rumslighet¹
- Markbeläggning som syns och känns, olika på olika ställen⁴
- Möjlighet att springa av sig i en trygg miljö⁴
- Inhägnad lekplats⁴
- Insprängningsskydd vid gungor och annat som rör sig, samt eldstad⁴

- Skydd mot omgivande buller, reducera störande ljud^{1, 3, 4}
- God belysning gör det lättare att kunna läsa på läppar och se teckenspråk och underlättar orienteringen^{1, 4}
- Tydlig visuell information med hjälp av färgsättning och kontraster^{3, 4}

- Ej för stor lutning^{3, 4}
- Måttliga lutningar, men med utmaningar som backar trappor och nivåskillnader^{1, 3}
- Gångvägar tillräckligt breda för att kunna komma fram och vända med rullstol^{3, 4}
- Upphöjda kanter och trappor kan utgöra problem⁴
- Kanter på ramper hindrar avrullning⁴
- Tillgängliga och rullvänliga markmaterial^{3, 4}
- Inhägnad lekplats mot rymningsrisk, om långsamma föräldrar¹
- Sittplatser med jämna mellanrum⁴
- Utrymme för rullstol vid viloplatser, rastplaster och bord⁴
- Olika höjder att sitta på⁴
- Vindskydd, om man måste sitta stilla och leka blir man lätt kall⁴
- Ledstänger⁴

- Tydlig rumsindelning^{1, 4}
- Tydliga entréer och avgränsningar⁴
- Tydlig färgsättning⁴
- Undvik för mycket stimuli⁴
- Lugn lekmiljö utan störande ljud eller för många intryck^{1, 4}
- Insprängningsskydd vid gungor⁴
- Inhägnad lekplats mot rymningsrisk⁴

DETALJER

- Visuellt tydliga handtag⁴
- Ljud som hjälper till att orientera sig på lekplatsen⁴

- Lekredskap som inte avger plötsliga ljud, brus eller buller⁴
- Rörliga leksaker⁴

- Upphöjd sandlåda⁴
- Stora gungor eller gungor med ryggstöd⁴
- Lekredskap som stimulerar flera sinnen⁴

- Lekredskap som stimulerar flera sinnen⁴
- Lekredskap i vuxenstorlek^{1, 4}

SKÖTSEL & INFORMATION

- God snöröjning, snön försvårar orienteringen⁴
- Taktila kartor och informationsskyltar⁴
- Stora bilder och text på informationsskyltar, + punktskrift^{3, 4}

- Kommunikation på andra sätt än tal, visuell information⁴

- Instruktioner och info om parken och olika lekredskap,1. även med bildspråk⁴
- Användning av symboler och pictogram³